Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 30 сентябрь 1972 йил, шанба ◆ № 230 (15.401). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Шофиркон районидаги «Қизил байроқ» колхозининг илғор механизатори Носир Ҳамроев механик-ҳайдовчилар мусобақасига қўшилиб, ҳар куни агрегати билан 6-7 тоннадан «оқ олтин» термоқда. Суратда: Носир Ҳамроев.
А. Тўраев фотоси.

МАШИНАЛАР ЮКСАК УНУМ БИЛАН ИШЛАСИН!

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

✦ РЕСПУБЛИКАМИЗ БЎЙИЧА 550 МИНГ ТОННА УРУҒЛИК ПАХТА ТАЙЁРЛАШГА ЭРИШИНГ. УРУҒЛИК УЧАСТКАЛАРИДАГИ ПАХТАНИ САРАЛАБ ТЕРИНГ, ДАВЛАТ СТАНДАРТИГА МОС ҲОЛГА КЕЛТИРИБ ТОПШИРИНГ ✦ ПАХТА НАМЛИГИНИ 8 ПРОЦЕНТДАН ОШИБ КЕТИШИГА ЙЎЛ ҚЎЙМАНГ ✦ ЭЛИТА ВА БИРИНЧИ РЕПРОДУКЦИЯЛИ УРУҒ ТАЙЁРЛАШ УЧУН ВИЛТ ВА БОШҚА КАСАЛЛИККА ЧАЛИНГАН ҒЎЗАЛАРНИ ЮЛИБ ТАШЛАБ, СЎНГРА ҚОЛГАН ТУПЛАРНИНГ ПАХТАСИНИ ТЕРИНГ ✦ ИККИНЧИ ВА УЧИНЧИ РЕПРОДУКЦИЯЛИ ПАХТАНИ АЛОҲИДА ТЕРИБ ОЛИНГ ✦ УРУҒЛИК ПАХТАНИ ПУНКТЛАРДА МАХСУС ЖОЙЛАРДА САҚЛАШНИ УНУТМАНГ!

ЛУБКОРЛАР РАПОРТИ

КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини ҳаётга татбиқ этиш ва СССРнинг 50 йиллик тўйини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг қулоч ёйдирган Тошкент области қишлоқ меҳнаткашлари катта ютуқни қўлга киритдилар. 26-сентябрда давлатга каноп пояси сотиш плани бажарилди. 305 минг тонна каноп поя тайёрланиб, бу маҳсулотнинг 93 процентн биринчи сортга топширилди.

Бўстонлиқ районидаги Жданов номли, Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел», Янгийўл районидаги Карл Маркс номли, Урта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда», Оққўрғон районидаги Ленин номли колхозлар луб экинларидан мўл ҳосил олиб, катта ютуқларга эришдилар.

Областдаги колхозларнинг деҳқонлари, луб саноати ишчилари, партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органлари далалардаги ҳосилни тез йиғиштириб олиш ва каноп пояси тайёрлаш юзасидан қабул қилинган социалистик мажбуриятларини ҳам тез кунда бажариш учун ҳамма тадбирларни кўрмоқдалар.

ЧЎЛҚУВАРЛАР ЖАСОРАТИ

ТЕЛЕФОНДА: УЛЬЯНОВ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ Х. ҚЎЙБОҚАРОВ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Пахта териш ва тайёрлаш суръатларини кучайтириш чоралари тўғрисида»ги қарорини районимиз меҳнаткашлари кўтаринки руҳ билан кутиб олдилар. Қарор муҳокамаси давомида пахта йиғим-терими бошлангандан буён қилинган ишларга якун ясадик, ютуқларни мамнунлик билан тилга олдик, камчиликларни ачиниш билан қайд қилдик. Айни кезда, терим суръатини кескин оширишга қаратилган тадбирлар белгиладик.

Районимиз янги ташкил этилган, ишчи кучи кам. Шунга қарамай, чўлқуварларимиз юбилей йилида 60 минг тонна пахта етиштириш мажбуриятини олганлар. Давлатимизнинг моддий-техника ёрдами, халқимизнинг меҳнати билан мажбуриятни ошириб бажаришга етадиган миқдорда ҳосил тўпладик. Лекин ўша ҳосилнинг катта қисми чаноқларда турибди. Шунинг учун бутун куч ва техника воситаларини йиғим-теримни тезкорлик билан ўтказишга сафарбар этмоқдамиз. Шу кунларда пахта далаларида 17 мингдан зиёд қишлоқ меҳнат аҳли йиғим-терим ишлари билан шуғулланмоқда. Ҳар куни йиллик планнинг 5 процентидан ошириб пахта тайёрламоқдамиз.

Хўжаликларимизда 200 та терим машинаси бор. Механизаторларимиз 150 тоннадан 500 тоннагача пахта териб бериш мажбуриятини олганлар. Айрим механик-ҳайдовчилар эса ундан ҳам юқорироқ марраларни эгаллаш ниятида астойдил меҳнат қилмоқдалар. Тайёрлов пунктларига жўнатилаётган пахтанинг асосий қисми машиналарда териб олинмоқда.

Ютуқларимиз чакки эмас. Лекин қиладиган ишларимиз янада улканроқ эканлигидан кўз юма олмаймиз. Фурсат ўтиб боряпти. Дефолиация кўнгилдагидек тугалланди, ғўзаларнинг барги яхши тўкилди. Бундай шароитда машиналарни 2-3 сменада ишлатиш шу куннинг муҳим вазифасидир. Муродулла Суяров, Раҳмиддин Тожиев, Ойбаланд Тоштурдиева, Саида Элбоева, Бешбой Жуманазаров, Мирза Ҳолиқов, Амир Умаров каби ўнлаб механизаторларимиз ҳар куни 10-12 тоннадан пахта териб, улкан хирмонга баракали ҳисса қўшмоқдалар. Бироқ 3-4 тоннадан пахта тераётган механизаторлар ҳам йўқ эмас. Биз нисбатан кам унум билан ишлаётган механизаторларни илғор механизаторлар даражасига кўтарсак, ҳозиргига нисбатан анча кўп пахта тайёрлашимиз мумкин. Партия ташкилотлари ва коммунистларнинг эътиборини ана шу муҳим масалага қаратмоқдамиз.

Пахта йиғим-терими ҳар бир дала меҳнатчиси учун катта синовдир. Пешана тери билан етиштирилган ҳосилнинг бир граммини ҳам нобуд қилмасдан териб олиш, юқори сортлар билан тайёрлов пунктларига етказиб бериш барчамизнинг муқаддас бурчимиздир. Кадрларнинг ишчанлиги, ташкилотчилиги шу кунларда пахта йиғим-теримида жонбозлик кўрсатиб ишлашига қараб баҳо берилади. Биз пахтакорлар орасида онгли интизомни йўлга қўйдик. Теримда коммунистларнинг авангардлик ролини таъминламоқдамиз. Коммунистларнинг 90 процентдан кўпроғи бу ишда фаол қатнашиб, кунлик терим графигини ошириб бажаришда ўзгаларга ибрат бўлмоқда.

Теримчилар, механик-ҳайдовчилар орасида социалистик мусобақани кенг йўлга қўйдик. Шу асосда бугун бир киши ёки айрим группалар эришган муваффақиятни эртага умумхалқ мулкига айлантиришга муваффақ бўлмоқдамиз Натижада кунлик ўсишда яхши кўрсаткичларга эришмоқдамиз. «Москва», «Қашқадарё», Ульянов номли совхозларда, Карл Маркс номли колхозда йиғим-терим ишлари айниқса тезкорлик билан олиб борилмоқда, кунига йиллик планнинг 6-7 процентидан ошириб пахта тайёрланаётир.

Лекин бундай кўрсаткич бугуннинг талаби эмас. Пахта қийғос очилган ҳозирги ғанимат кунларда суръатни 8-10 процентга чиқаришимиз керак. Бунинг учун ҳамма имкониятларга эгамиз. Республика партия ва ҳукуматининг қарорини муҳокама қилиб чиққач, теримчилар сонини яна минг кишига кўпайтирдик. Хўжаликларнинг автотрактор паркларида фойдаланилмай ётган терим машиналари, тележкалар, юк машиналари ва бошқа механизмларни теримга сафарбар этдик. Шуниси қувончлики, дала меҳнатчилари фурсатнинг ғаниматлигини тўла тушундилар, бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб меҳнат қилмоқдалар. Халқ меҳнатининг меваси жамланиб, катта «Оқ олтин» хирмонлари бунёдга келмоқда, илғор бригадалар, бўлимлар йиллик пахта тайёрлаш плани бажарилганлиги ҳақида ғалаба рапорти беряптилар.

«Москва» совхозидан Тўхта Сатторов, Ҳамдам Тўхтақулов, Мўмин Муродов, Ульянов номли совхоздан Ражаббоқи Нарзуллаев, Холмон Ҳасанов, «Қашқадарё» совхозидан Собир Жумаев, «3-Интернационал» колхозидан Раҳимқул Худойқулов ва бошқа кўплаб миришкорлар раҳбарлик қилаётган бригадаларда мавжуд ҳосилнинг катта қисми машиналарда териб олиниб, йиллик планлар 10-12 иш кунида бажарилди. Бу бригадаларда биринчи теримдаёқ ҳар гектар ердан 25-30 центнердан ҳосил олинди. Илғор бригадаларнинг пахтакорлари ҳосилдорликни яна 15-20 центнерга кўтариш учун курашмоқдалар. Планларини бажарган ва бажармаган бригадалар, бўлимлар, хўжаликларда, хуллас, ҳамма жойда терим суръати партия ва ҳукуматимизнинг қарори асосида ташкил этилмоқда.

Районимизда 16 минг тонна ингичка толали пахта тайёрланади. Мамлакат енгил саноати учун зарур бўлган бу қимматбаҳо хом ашёни янада кўпайтиришга қаратилган чораларни кўрмоқдамиз.

Ҳозирги ғанимат кунларда бирор киши, у қайси лавозимда ишлашидан қатъий назар, пахта йиғим-теримидан четда туриши мумкин эмас. Ҳар бир пахтакор ўз зиммасига конкрет мажбурият олган. Партия ташкилотлари ана шу мажбуриятларнинг бажарилишини мунтазам назорат қилиб бормоқдалар, илғорларнинг иш тажрибасини агитация ва пропаганданинг энг таъсирчан форма ҳамда методлари орқали омманинг онгига сингдирмоқдалар, уларнинг куч-ғайратини етиштирилган дурдонамизнинг бир чаноғини ҳам нобуд қилмасдан тез фурсатда териб олишга сафарбар этмоқдалар.

1972 йил — юбилей йили. Районимиз меҳнаткашлари бутун резервларини сафарбар этиб, она-Ватанга 60 минг тонна чўл дурдонаси етказиб бериш ҳақидаги социалистик мажбуриятини шараф билан бажарадилар. Бу олтин тўйга чўлқуварларнинг муносиб тўёнаси бўлади.

БИРИНЧИ ТЕРИМДАН УТТИЗ БЕШ ЦЕНТНЕР

НАМАНГАН, («Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири). СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини гектар бошига 55 центнердан хирмон кўтариш билан кутиб олиш учун курашаётган Поп районидаги Ленин номли колхознинг Анорхон Эргашева бошлиқ бригадаси коллективи дастлабки муваффақиятга эришди. Тожибой Қобилов бошлиқ 31 гектарлик звено пайкалида группа усулида ишлаётган олтита «зангори кема»да 110 тоннадан зиёд «оқ олтин» териб олинди. Звено плани икки иш кунида бажарилди.

Биринчи теримнинг ўзидаёқ хирмонга ҳар гектар ердан 35 центнердан пахта тўкилди. Бу, юбилей йилининг баракали хирмонидан нишона. Зоир Эшмонов, Раҳмон Тўхтаназаров, Хўжамқул Содиқов сингари механик ҳайдовчиларнинг ҳар бири икки кун ичида 25-30 тоннага етказиб пахта тердилар.

А. МАДУМАРОВ.

РАЙОНДА БИРИНЧИ БЎЛИБ

Свердлов номли колхознинг Ҳамид Отахонов бошлиқ 21-бригадаси коллективи Марҳамат районида биринчи бўлиб маррага етди. Бу бригада пахтакорлари Жингиртепа адирларидан 50 гектар ер ўзлаштириб, чигит эккан эди. Қилинган фидокорона меҳнат ўз самарасини берди. Бригада саккиз иш кунида янги ердан 96 тонна пахта йиғиб олди.

Бригада ҳар гектар ердан яна 13 центнердан ҳосил йиғиб олмоқчи.

У. ТОШТЕМИРОВ.

ПЛАН БАЖАРИЛДИ

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири).

Шофиркон районидаги Охунбобоев номли колхознинг А. Содиқов бошлиқ бригадаси заршунослари 35 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 16,5 центнердан ҳосил кўтариб, йиллик планни уддаладилар.

Илғор теримчилардан Ф. Раҳимова, Ш. Неъматова, М. Шарофиддиновалар кунига 140-160 килограммдан пахта териб, бригада муваффақиятига катта ҳисса қўшдилар. Бригада аъзолари ҳосилдорликни 32 центнерга етказамиз дейишмоқда.

РЕКОРДЧИ ТЕРИМЧИ

Пахтаобод районидаги «Маданият» совхозининг аъзоси Абдуқаҳҳор Мандиев бу йил мавсумда 20 тонна пахта териш мажбуриятини олганди. У терим суръатини ошира бориб, ўтган куни хирмонга 550 килограмм пахта топширган эди. Рекордчи теримчининг кеча этакдан тўккан пахтаси 600 килограммни ташкил этди. А. Мандиев мавсум бошидан буён 8 тонна дурдона териб, кўпминг килограммчилар карвонига бошчилик қилмоқда.

Т. ҚУРБОНОВ.

ЗАФАР САТРЛАРИ

Наманган райони давлатга 1673 тонна сабзавот етказиб бериб, планни бажарди. «Партия XXII съезди», Тельман номли, «Ленинград» колхозлари бу муваффақиятга катта ҳисса қўшдилар.

Маҳсулот топшириш давом этмоқда.

МАШИНАДА КИМ ҚАНЧА ПАХТА ТЕРДИ?

Пахтакор районидаги Кичанов номли 26-А совхозидан

Аҳмаджон ВАЛИЕВ
300 тонна

Ульянов районидаги «Қашқадарё» совхозидан

Амиртош БАРАТОВ
183 тонна

Тоҳир ДУСАНОВ
167 тонна

Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхоздан

Хуррам БУРОНОВ
185 тонна

Ульянов районидаги Ульянов номли совхоздан

Юнус АБДУЛЛАЕВ
167 тонна

Сафар ҒОЙИБОВ
160 тонна

Шу райондаги «Москва» совхозидан

Ойбаланд ХУШВАҚТОВА
170 тонна

Ворошилов районидаги «Гулистон» совхозидан

Султон ҚОРАЖОНОВ
190 тонна

4.550 МИНГ ТОННА УЧУН

Ўзбекистон ССР областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1972 йил 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машина терими: Бир кунда	Шу жумладан машина терими: Мавсум бошидан
Қашқадарё	3,18	57,89	3,05	38,48
Сирдарё	4,22	41,32	5,26	44,55
Андижон	2,70	35,40	3,02	16,94
Бухоро	1,83	34,62	1,87	16,69
Тошкент	3,56	33,47	4,20	32,99
Фарғона	2,22	32,34	2,10	10,66
Сурхондарё	2,17	29,81	2,33	19,84
Наманган	2,95	27,51	4,23	28,15
Хоразм	1,20	11,73	0,63	2,44
Самарқанд	1,26	11,20	0,69	2,08
ҚҚ АССР	0,90	7,78	0,44	1,51
Республика бўйича:	2,39	29,19	2,75	20,85
Шу жумладан ингичка толали пахта				
Қашқадарё	2,45	33,34		
Бухоро	1,10	26,88		
Сурхондарё	1,46	25,31		
Республика бўйича:	1,75	29,45		

РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ УЧУН ТАҚДИМ ЭТИЛДИ

СССР Министрлар Совети бактериологик (биологик) ва токсин қуролларни яратиш, ишлаб чиқариш ва запасларини тўплашни ман қилиш тўғрисида ва уларни тугатиш тўғрисида СССР ҳукумати номидан Москвада, Вашингтонда ва Лондонда 1972 йил 10 апрелда имзоланган шартномани ратификация қилиш учун СССР Олий Совети Президиумига тақдим этди.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲМОНИ

Франциядаги «Креди лионнэ» банкининг мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган президенти Ф. Блок-Лэнэ 28 сентябрда Тошкентга келди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари М. Турсунов меҳмонни қабул қилди.

Ф. Блок-Лэнэ Ўзбекистон бўйлаб сафар қилди. (ЎзТАГ).

ЎЗАРО ИҚТИСОДИЙ ЁРДАМ КЕНГАШИ АМАЛДА

ҲАМКОРЛИК КЕНГАЙМОҚДА ВА МУСТАҲКАМЛАНМОҚДА

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлардан ва Югославиядан келган металлурглар ўзларининг беш кунлик семинарида В. И. Ленин номли Олмалиқ кон металлургия комбинатининг иш тажрибаларини ўргандилар. 29 сентябрда улар Олмалиқда биргаликда тузилган ҳужжатни имзоладилар. Шу ҳужжатда СССРда энг йирик корхоналардан бири Олмалиқ комбинати коллективининг муваффақиятларига юксак баҳо берилади.

Қардош мамлакатлардан келган инженерлар семинар давомида мис эритувчи ва мис электр қуювчи заводларнинг техника иқтисодий кўрсаткичларини такомиллаштириш соҳасидаги муваффақиятларни ўртоқлашдилар. Металлни эритиш чоғида унинг нобуд бўлишини камайтириш, маҳсулот таннархини арзонлаштириш, фақат бой рудаларнигина эмас балки «қашшоқ» деб аталган рудаларни ҳам ишлатиш ҳақида гап борди.

Олмалиқ металлурглари худди мана шу соҳада катта муваффақиятларга эришдилар. Семинар иштирокчилари комбинатда мис энг замонавий технология негизида ҳосил қилинаётганлигини таъкидлаб ўтишди. Комбинат коллективининг хизмати шундаки, у металлургия асбоб-ускуналар унумдорлигининг ғоят салмоқли бўлишига эришди. Мис қуйиш чоғида табиий газ ва кислород бериш кенг қўлланилмоқда. Мисни кислород билан қуйишнинг Совет Иттифоқида биринчи жорий этилган методи қўлланилмоқда. Олмалиқда мисни электр билан қуйишга келганда семинар иштирокчилари бу усулда қуйилган миснинг ғоят софлигини, яхши ташқи кўринишини ҳамда асбоб-ускуналарнинг юксак техника иқтисодий кўрсаткичларга эришганлигини таъкидладилар.

Худди шундай семинарларда одат бўлиб қолганидек, меҳмонлар Олмалиқ кон металлургия комбинати ишини янада яхшилаш юзасидан бир қанча маслаҳатлар бердилар. Улар мисни қуйиш чоғида ҳосил бўладиган олтингугуртдан кенг фойдаланишни, шлакларда металлнинг қолишини камайтиришга эришишни, ҳавога учиб кетаётган газдан фойдаланишни тавсия қилдилар.

Социализм мамлакатларининг металлурглари Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг ўтган йилги XXV сессиясида қабул қилинган социалистик иқтисодий интеграциялаш комплекс программасининг амалга оширилиши шу мамлакатлар учун ғоят фойдали бўлди, деган фикрни якдиллик билан билдирдилар. Бу — қардошларча ҳамкорликни мустаҳкамлаш ва кенгайтиришдир.

(ЎзТАГ).

ГРУЗИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

ТБИЛИСИ, 29 сентябрь. (ТАСС). Бу ерда Грузия Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум ташкилий масалани қараб чиқди.

Грузия Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўртоқ В. П. Мжаванадзенинг қарилик пенсиясига чиқиш тўғрисидаги илтимосини қондирди ва шу муносабат билан уни Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ва Марказий Комитетнинг бюро аъзоси вазифаларидан озод қилди.

Шу пайтгача Тбилиси шаҳар партия комитетининг биринчи секретари лавозимида ишлаб келган ўртоқ Э. А. Шеварднадзе Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари қилиб сайланди.

НЬЮ-ЙОРКДА УЧРАШУВ

НЬЮ-ЙОРК, 29 сентябрь. (ТАСС). СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико кеча Франция ташқи ишлар министри М. Шуман билан учрашди.

Министрлар СССР билан Франция ўртасида қарор топган сиёсий маслаҳатларга доир ҳар икки томонни қизиқтирган бир қанча муҳим халқаро проблемалар тўғрисида, шунингдек, Совет — Франция муносабатлари хусусида фикрлашиб олдилар.

Учрашув самимий, дўстона вазиятда ўтди.

ҲАЁТ ҚАҲРАМОНИ — АДАБИЁТ ҚАҲРАМОНИ

Замондошимиз — адабиётимизнинг бош қаҳрамони. У — завод ва фабрикаларда, шахталарда, колхоз далаларида, лабораторияларда, катта-кичик шаҳарларда, ишчи посёлкалари, қишлоқлар ва овулларда меҳнат қилаётган инсондир. У — халқлар дўстлиги ва қардошлигининг улуғ ленинча ғояларидан қанотланган янги жамият кишисидир, коммунизм бинокоридир. Совет ёзувчиси учун металл эритаётган ва нефть қазиб чиқараётган, шаҳарлар ва тўғонлар қураётган, ғалла ва пахта етиштираётган, космосга парвоз қилаётган ва тирик тўқима сирларини ўрганаётган кишиларнинг маънавий бойлигини очиб беришдан ҳам кўра улуғворроқ ва олижаноброқ мақсад йўқ.

Коммунистик партиявийлик ва халқчиллик принципларига содиқ бўлган совет адабиёти замоннинг энг асосий фазилатларини ўзига сингдириб олган ва миллион-миллион китобхонларнинг қалбини тўлқинлантирадиган кўпгина жозибали образлар яратди. Тилларда достон бўлган Чапаев, партизанлар отрядининг командири Левинсон, комсомол аъзоси Павел Корчагин, колхоз ташкилотчиси Семен Давидов, жангчи Василий Теркин ва янги дунё кишиларининг бошқа кўпдан-кўп ёрқин образларини социалистик реализм адабиётигина ярата олди.

Ёзувчиларимизнинг энг яхши китоблари ҳаётбахшлик, коммунизм бинокорининг ижодий кучларига астойдил ишонч руҳи билан суғорилган. Советлар мамлакатининг адабиёти битмас-туганмас меҳнат ғайратини ва омманинг гражданлик активлигини ривожлантиришга, олға боришимизга халақит берувчи ҳамма нарсаларга муросасиз бўлишга актив кўмаклашмоқда. Адабиётимиз халқаро майдонда коммунизм олижаноб ғояларининг ифодачиси, совет турмуш тарзининг пропагандисти, чирик буржуа идеологиясига қарши актив курашчи бўлиб чиқмоқда.

«Адабиёт ва санъат, — деди Л. И. Брежнев партия XXIV съездида КПСС Марказий Комитети номидан қилган ҳисобот докладида, — ҳамма республикаларимизда, СССР халқларининг ўнлаб тилларида, миллий формаларнинг ёрқин ранг-баранглигида самарали ривожланаётганлиги кишини ғоят мамнун қилади».

Мамлакатимиздаги жуда хилма-хил миллатларнинг вакиллари бўлган ҳозирги замон совет ёзувчилари Горький ва Маяковский, Павло Тичина ва Янка Купала, Айний ва Авезов, Ғафур Ғулом ва Самад Вурғун, Чаренц ва Леонидзе, Упит ва Цвирка, кўп миллатли совет адабиётининг бошқа қалдирғочлари бошлаб берган самарали анъаналарни муносиб равишда давом эттирмоқдалар. Қардош адабиётларнинг яқинлашуви ва бир-бирини бойитиши совет адабиёти ривожининг таркибий қонуниятига айланиб қолди. Давримизнинг энг муҳим мавзуларини очиб берувчи, социалистик воқеликнинг бош қаҳрамони бўлган меҳнат аҳлини кўрсатувчи асарлар нашр этилаётганлиги, талантли ижодкор ёшларнинг янги-янги номлари кўзга кўринаётганлиги — социалистик реализм адабиёти муваффақиятли ривожланиб бораётганлигининг далилидир.

Китобхонлар совет ёзувчиларининг муваффақиятларини муносиб тақдирлаш билан бирга мазмуни чуқур бўлмаган, одамларнинг онгига ҳам, дилига ҳам ҳеч қандай таъсир ўтказа олмайдиган шаклан ночор асарларни ҳақли равишда танқид қилмоқдалар. Ҳаётни юзаки, бир томонлама тасвирлаган, оқибат натижада замондошимиз образини камбағаллаштиришга, сохталаштиришга олиб борадиган асарларнинг чиқарилишига муросасозлик билан қараб бўлмайди. Асарларнинг ғоявий-бадиий сифатини ошириш — адибларимиз, ёзувчилар союзи ва нашриётларимизнинг энг муҳим вазифасидир. Бу ҳақда партия XXIV съезди минбаридан гапирилди. Бу гап КПСС Марказий Комитетининг «Адабий-бадиий танқидчилик тўғрисида»ги қарорида алоҳида таъкидлаб ўтилди.

Партия, халқ ёзувчилардан социалистик ижтимоий муносабатлар системасида етакчи роль ўйнаётган ишчилар синфи тўғрисида, социалистик қишлоқ кишилари ҳақида, халқ зиёлиларимиз тўғрисида сермазмун янги китоблар кутмоқдалар.

Коммунистларнинг, Ленин партияси содиқ ўғил-қизларининг қаҳрамонона образларини замондошларимиз ва келажак авлодлар учун гавдалантириб беришдек катта вазифани совет адабиёти зиммасига тарихнинг ўзи юклаб қўйди. Ишлари ва муддаолари билан, маънавий ва ахлоқий хусусиятлари билан замонамиз коммунистининг энг яхши фазилатларини ўзига сингдириб олган кишилар — коммунизм идеаллари учун илғор курашчилар тўғрисидаги талантли асарлар янги ҳаёт қураётган кишиларнинг илҳомбахш йўлдошлари бўлиб қолмоқда. Китобхон ёшларни совет ватанпарварлиги ва интернационализм руҳида, халқимизнинг қаҳрамонона революцион, жанговар ва меҳнат шижоатларига ҳурмат руҳида тарбияловчи янги романлар, пьесалар, поэмалар кутмоқда.

Кўп миллатли совет адабиётининг ривожланиш тажрибаси шуни кўрсатадики, ёзувчининг омма ҳаёти билан яқин, чуқур алоқада бўлишигина ижодий муваффақиятлар ва ютуқларга олиб боради. Кейинги вақтларда ёзувчиларнинг ташкилотлари ўзларининг активлигини анча оширди, ана шундай алоқа формаларини такомиллаштирмоқда. Адибларнинг корхоналар ва колхозларга бориши, шаҳар ва қишлоқ меҳнатчилари билан учрашиши одат тусига кириб қолди. Украина ва Ўзбекистонда, Олтойда ва Тюмень областида совет адабиёти кунлари, Красноярск ўлкасида «Енисей учрашувлари» бўлиб ўтди, адиблар Узоқ Шарқ меҳнаткашлари ҳузурида ижодий ҳисоб бердилар... Узларини жонли таассуротлар билан бойитаётган, янги-янги зафарларга илҳомлантираётган бу жуда мароқли ишда барча қардош республикаларнинг ёзувчилари қатнашмоқдалар.

Ёзувчиларнинг ҳаётни чуқур ўрганишига ҳар томонлама кўмаклашиш, уларни ҳозирги замоннинг актуал мавзуларини ишлаб чиқишга йўллаш билан бирга адабий муҳитда юксак талабчанлик, чинакам ижодий вазиятни вужудга келтириш вазифасини ҳам унутмаслик керак. Ёзувчилар союзи адабиётни ривожлантиришнинг энг муҳим проблемаларига, ёзувчиларнинг ғоявий-назарий савиясини ва профессионал маҳоратини оширишга, ижодкор ёшлар билан доимий иш олиб боришга кун сайин эътибор бериб туриши керак.

Совет адабиёти — умумхалқ, партия ишининг таркибий қисмидир. Партия комитетларининг бевосита вазифаси — адабиётга раҳбарликнинг ленинча принципларига муттасил амал қилишдан, ёзувчиларнинг коммунисик қурилиш практикаси билан алоқасини мустаҳкамлашдан иборат.

Бутун совет халқи сингари сўз санъаткорлари ҳам СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини муносиб кутиб олишга ҳозирлик кўрмоқдалар. Замонамизни тараннум этувчи китоблар босилиб чиқмоқда ва ёзилмоқда, мароқли ижодий режалар юзага келмоқда. Совет адабиёти тобора юксалиб бормоқда. Ёзувчиларимиз қаҳрамонона давримизнинг солномачилари бўлишни, коммунизм учун курашаётган совет кишисининг жамики фазилатларини кўрсатиб беришни ўз бурчлари деб биладилар.

(«ПРАВДА» ГАЗЕТАСИНИНГ 28 СЕНТЯБРДАГИ БОШ МАҚОЛАСИ).

СОЦИАЛИСТИК ЎЗГАРИШЛАР ТАЖРИБАСИ — КОНФЕРЕНЦИЯ МАВЗУИ

Шу кунларда бутун тараққийпарвар инсониятнинг эътибори ўзининг ярим асрлик юбилейини нишонлашга тайёрланаётган Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига қаратилган. СССР ташкил топиши билан планетамизда катта-кичик барча халқлар, барча миллатлар тенг ҳуқуқли бўлган давлат биринчи марта барпо этилди.

Советлар мамлакатининг юздан ортиқ миллат ва элатларга мансуб бўлган меҳнаткашлари Коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини амалга ошириш учун, халқимиз турмушининг моддий ва маданий даражасини янада юксалтириш учун курашмоқдалар, совет ижтимоий ва давлат тузумининг барча афзалликларидан тўлароқ фойдаланишга интилмоқдалар.

Социалистик ва коммунистик қурилиш соҳасида жуда катта тажриба тўпланди. Совет халқи социал тараққиёт ва янги ҳаёт барпо этиш йўлига ўтиб олган барча халқлар билан бу тажрибани қардошларча баҳам кўрмоқда.

СССРда социалистик қурилиш тажрибаси, бу тажрибанинг буюк халқаро аҳамияти ССР Иттифоқи ташкил топган куннинг 50 йиллигига бағишланган илмий конференциянинг мавзуи бўлади. Бу илмий конференция 16-19 октябрда Тошкентда ўтказилади.

Конференцияда тўрт юздан ортиқ атоқли совет ва чет эл олимлари, социалистик мамлакатлар, Осиё, Африка ҳамда Латин Америкасидаги бошқа давлатларнинг сиёсий ва жамоат арбоблари иштирок қиладилар.

Конференция ташкилот комитетининг 28 сентябрда Тошкентда бўлиб ўтган мажлисида конференцияга тайёргарлик билан боғлиқ бўлган масалалар қараб чиқилди, конференциянинг программаси тасдиқланди.

(ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

ФАРҒОНА. 28 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун бу ерда меҳнаткашлар депутатлари Фарғона область Советининг сессияси бўлиб ўтди. Депутатлар Фарғона область Ижроия Комитети раисининг ўринбосари С. Ё. Қулдошеванинг аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволи ва уни янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги докладини муҳокама қилдилар. Область Советининг соғлиқни сақлаш ва социал таъминот масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссиясининг иши тўғрисидаги ҳисобот ҳам тингланди.

Кўрилган масалалар юзасидан қарорлар қабул қилинди.

ҚАРДОШЛАРЧА ДЎСТЛИКНИ МУСТАҲКАМЛАЙЛИК

Осиё ва Африка мамлакатлари билан бирдамлик Совет Комитети Вьетнам проблемасини тинч йўл билан бартараф этиш ҳусусида Жанубий Вьетнам Республикаси Мувақкат Революцион ҳукуматининг янги таклифлари муносабати билан баёнот берди. Комитет совет жамоатчилиги кенг доиралари номидан Жанубий Вьетнам Республикаси Мувақкат Революцион ҳукуматининг таклифларини тўла равишда қўллаб-қувватлаганлигини билдирди. Комитет бу таклифлар ватанпарвар кучларнинг Вьетнам масаласи юзасидан Парижда олиб борилаётан музокараларда прогрессга эришишга бўлган самимий интилишларни ва Жанубий Вьетнам халқларининг ишига Американинг бирон-бир тарзда аралашувини тугатишни назарда тутган ҳолда мамлакатда реал сиёсий кучларнинг аҳволини акс эттирган ҳолда Вьетнам масаласини ҳал этишни таъминлашга имкон беришини таъкидлади.

Ҳужжатда ўз ватанининг озодлиги ва мустақиллиги учун адолатли кураш олиб бораётган қаҳрамон Вьетнам халқи билан қардошларча дўстликни ва жанговар бирдамликни янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қатъий қарор берилганлиги таъкидлаб ўтилади.

(ТАСС).

СЕВИМЛИ САНЪАТКОР

ТУЙХАТ ЎРНИДА

Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театрининг «Парвоз» спектаклидамиз. Уфқи мовий осмон билан туташиб кетган кенг пахта даласи. Олисда бу бепоён далалар, саҳий она тупроққа меҳр билан боқиб, бир дам хаёл суриб, ўтмишни эслаб кетган Ҳуррият кўринади. У секин-аста авансаҳна томон юриб, томошабинларга рўбарў бўлади... Ҳуррият образи билан бу образни яратган Сора Эшонтўраева ўртасида аломат бир умумийлик мавжудлигини англаймиз. Бундан ўн икки йил муқаддам актриса ўз қаҳрамони билан Уйғуннинг «Ҳуррият» драмасида учрашиб, унинг руҳий-ҳиссий оламига сингиб кетган эди. Унда оддий колхозчи Ҳуррият раис қилиб сайланади, воқеалар давомида содда, кўнгли бўш, ўз кучига тўла ишонмайдиган бир жувон бўҳтон ва аччиқ таъналарни енгиб, иродаси мустаҳкам, қатъиятли ва билағон ташкилотчи даражасига кўтарилади.

Мана, актриса Уйғуннинг «Парвоз» драмаси постановкасида яна ўша қадрдон Ҳуррияти билан учрашди. Энди бу характери шаклланган, ҳар бир ишни пухта ўйлаб қиладиган, оғир ва салобатли, ҳар қандай вазиятда ҳам ўзини йўқотмай, партиявий виждон билан ҳаракат қиладиган ҳақиқий коммунист, райком секретаридир. У ҳақиқат учун курашиб, колхоз раиси лавозимини шахсий манфаати йўлида суиистеъмол қилиб, кўзбўямачилик, маиший бузуқлик, авантюристлик йўлига кирган Мамасолиевдай «донгдор» одамни халқ олдида шармандаи шармисор қилади. Хуллас, деҳқон қизи Ҳуррият Совет ҳокимияти туфайли райком секретари даражасига кўтарилди, халққа ва партияга, бинобарин, коммунистик тараққиётга хизмат қилишни ўзининг муқаддас бурчи деб билган давримизнинг илғор аёлларидан бирига айланди.

Худди шунинг каби Наманган областининг Янгиқўрғон районидаги Бешбулоқ қишлоғида деҳқон оиласида туғилган Сора Эшонтўраеванинг СССР халқ артисти даражасига кўтарилиши, неча марта СССР ва ЎзССР Олий Совети депутати қилиб сайланиши, кўкрагида Ленин ва Меҳнат Қизил Байроқ орденларининг порлаши, СССР ва Ҳамза номидаги республика Давлат мукофотларига сазовор бўлиши Совет тузумининг мўъжизаларидан биридир.

Совет ҳокимияти етим қиз Соранинг бошини силади, Тошкентдаги Зебунисо номидаги қизлар интернатида унга билим берди, уни гўзаллик гулшанига бошлади. Сорахоннинг қалбида театр санъатига нисбатан ҳавас ва ишқ чечак отди ва бу уни Маннон Уйғур раҳбарлик қилаётган Ўлка намуна драма труппасига олиб келди. 1925 йилда 14 яшар Сорахон Уйғур, Етим Бобожонов, Аброр Ҳидоятов, Лутфулла Назруллаев, Шариф Қаюмов, Саъди Табибуллаевлар таълим олаётган Москвадаги ўзбек драма студиясига ўқишга қабул қилинди. Бир томондан яхшигина тажрибага эга бўлган Уйғур, Аброр Ҳидоятов, Ҳожи Сиддиқ Исломовлар билан бақамти ўқиш, иккинчи томондан, таниқли рус театр усталари — Р. Симонов, В. Канцель, Н. Басов, И. Толчанов, Я. Свердлинлар қўлида таҳсил кўриш туфайли ўткир зеҳнли, тиришқоқ, айни чоқда қобилиятли Сорахон саҳна санъати, актёр маҳорати асосларини ўзлаштириб олди. Натижада К. Гоццининг «Маликаий Турандот» эртагида Адельма, Н Гоголнинг «Ревизор» комедиясида Анна Андреевна ролида кўзга ташланади.

Сора Эшонтўраева санъатда ўз ўрнини, ўз мавзуини, ўз йўлини бирдан топиб олгани йўқ. Бунинг учун устози Маннон Уйғур ва умр йўлдоши Аброр Ҳидоятовнинг ёрдамида тинимсиз изланишга, меҳнат қилишга тўғри келди. Ролдан ролга актриса ижодий ўсиб, тажрибаси ортиб, маҳорати бойиб борди. 1927 йилда «Ҳужум» номли ҳажвий спектаклда ёш қизга уйланмоқчи бўлган кекса эшоннинг таъзирини берган комсомол қиз Турсунхон образини яратар экан, актриса кўпроқ ҳиссиётни, жўшқинликни намойиш қилади. 1929 йилда Комил Яшиннинг «Икки коммунист» (1934 йилда унинг «Тормор» номли иккинчи редакцияси саҳналаштирилди) драмасида Дилбар образини ҳам ички, ҳам ташқи томондан тўлақонли қилиб яратди. Томошабинлар энди қаҳрамоннинг ҳиссиётинигина эмас, жасорати ва бир сўзлилигини, янги турмуш ва социалистик ғояга садоқатини, революция душманларига нисбатан қаҳру ғазабини кўради.

Назаримизда, ана шу Дилбар образидан актриса ижодининг асосий мавзуи ва йўли белгилана бошлайди. Бу — қаҳрамонона-лирик образлар йўналиши эди.

Умуман, актриса ўзбек драматургларининг жуда кўп асарларида етакчи ролларни ўйнаб келган. Аммо шулар орасида фақат актриса ижодий фаолиятидагина эмас, балки ўзбек саҳна санъати тарихида алоҳида аҳамиятга эга аёл образлари борки, у ҳам бўлса Гулойин (Ҳамид Олимжоннинг «Муқанна» тарихий драмасида), Гули (Уйғун ва И. Султоннинг «Алишер Навоий» тарихий драмасида), Жамила (Ҳамзанинг «Бой ила хизматчи» инқилобий драмасида), Дилбар (К. Яшиннинг «Тормор» тарихий революцион драмасида), Онахон (К. Яшиннинг «Номус ва муҳаббат» замонавий драмасида), Ҳуррият (Уйғуннинг «Ҳуррият» ва «Парвоз» номли драмаларида) образларидир. Мазкур образларни тарих ипига чизиб, яхлит тасаввур қилганда, ўтмишда ғоят эзилган, ҳуқуқсиз бўлган, совет даврида тенглик ва озодликка эришиб ғоят ўзгариб кетган ўзбек аёлининг тарихий тақдири, бахт учун кураш китоби намоён бўлади. Тўғри, бу образлар турли тарихий ва ҳаётий ҳақиқатни ёритишга қаратилган. Гулойин — VIII асрдаги чет эл босқинчиларига қарши халқ қўзғолонини, Гули — XV асрда Алишер Навоий билан реакцион сарой муҳити ўртасидаги конфликтни, Жамила — Октябрь социалистик революцияси арафасидаги ижтимоий ҳаётни тасвирлашга хизмат қилса, Дилбар, Онахон, Ҳуррият образлари Совет давридаги турли тараққиёт босқичларида аёлларнинг тутган ўрни ва кураш мавзуини тараннум этади. Аммо шунга қарамасдан, бу образлар бири иккинчисининг мантиқий давоми бўлиб, маънавий поклик, олийжнсблик, назокат ҳамда ёрга ва ёр ишига садоқат, жасорат, ёмонлик ва ёмонларга шафқатсизлик, донолик каби фазилатлар уларни бирлаштиради.

Хусусан, Жамила билан Гули образлари саҳнада узоқ яшади, тилдан-тилга кўчди.

Сора Эшонтўраева Жамила образини яратар экан, гўдакдек беғубор, яхши кўрган меҳнаткаш йигитга турмушга чиққанидан ўзича бахтиёр бўлган оддий бир қизнинг бойнинг жаҳолат ва разолат тўла хонадонида кунда рўй берган ҳақорат, ҳақсизлик, фожиа, зулм остида, эри Ғофур ва ўзига нисбатан ишлатилган бўҳтон ва хиёнатлар орқасида ижтимоий ҳаётга қарши ўзига хос исёнкор даражасига кўтарилишини ҳаққоний гавдалантиради. Жамила образи тараққиётда кўрсатилади.

Ҳамза театрининг шоҳ асарларидан ҳисобланмиш «Алишер Навоий» спектаклининг ғоявий-бадиий баркамоллигида бошқа ижрочилар билан бир қаторда Сора Эшонтўраеванинг ҳам муносиб ҳиссаси бор. Актриса Навоийнинг маҳбубаси Гулининг нафосат ва назокат нурларига тўла шоирона қалбини, тарихан тўғри ва бадиий жиҳатдан таъсирли қиёфасини маҳорат билан яратди.

Сора Эшонтўраева ҳатто миллий драматургияда ҳам миллий, айни замонда қардош халқлар вакилларига ҳам тушунарли умуминсоний характер яратишга интилди. Шу боисдан бўлса керак, у яратган Жамила, Гули, Ҳуррият образлари ҳатто чет мамлакатлардан меҳмон бўлиб келган кишиларга ҳам манзур бўлади.

Сора Эшонтўраева ижодида, маҳорат чўққиларини забт этишида Европа ва рус классик драматургияси жуда катта аҳамиятга эга бўлди. Санъаткор инглиз драматурги Шекспир, немис драматурги Шиллер, испан драматурги Лопе де Вега, итальян драматурги Гольдони, грек драматурги Софокл, рус драматурглари Островский ва Гоголь асарларида бир қатор йирик ва мукаммал образлар яратди. Шулардан бири, энг сўнггиси, бундан икки ярим минг йил муқаддам ўтган драматург Софоклнинг «Шоҳ Эдип» трагедиясида яратилган малика Иокаста образидир.

Иокаста жаҳон драматургиясида энг фожиали образлардан саналади. Зотан маъбудлар кароматидан қўрқиб чақалоқлигидаёқ ўлимга маҳкум этилган, бироқ қўшни шоҳ саройида ўсиб улғайган ўғлига хотин бўлиб яшаётганини ундан тўрт бола кўргандан кейингина билиб қолган аёл фожиасидан ортиқроқ фожиа бўладими?! Сора Эшонтўраева чуқур психологик талқин ва ички темперамент талаб қилувчи бу фожиани маҳорат билан тасвирлайди.

Санъаткор, айниқса, улуғ инглиз драматурги ва театр арбоби Вильям Шекспир драматургиясида катта ютуқларни қўлга киритди. Сора Эшонтўраеванинг «Гамлет», «Отелло», «Қирол Лир» трагедияларида яратган Офелия, Дездемона, Гонерилья образларини бутун жаҳон саҳна шекспиршунослиги «олтин фонди»га муносиб дурдона бўлиб қўшилди.

Санъаткорнинг рус классикасидаги энг мукаммал ижоди буюк рус драматурги А. Островскийнинг «Момоқалдироқ» драмасида яратган Катерина образидир. «Зулмат салтанатидаги нур» ҳисобланган Катерина Эшонтўраева талқинида бир томондан соддадил, мулойим, латиф, иккинчи томондан, озодликка интилувчи мардонавор жувон. Унинг фожиаси шундаки, диний ақида ва қолоқ урф-одатлар уя қўйган зулматдан диний эътиқод билан қутилмоқчи бўлади. Актриса қаҳрамонининг жуда мураккаб, зиддиятли ҳолат ва ҳиссиётларини чуқур ва таъсирли қилиб тасвирлайди.

Шарқ мавзуи Ҳамза номидаги Академик драма театри, бинобарин, Сора Эшонтўраева ижодий фаолиятида муҳим ўрин тутади. Актриса прогрессив турк ёзувчиси Нозим Ҳикматнинг «Туркия ҳақида ҳикоя» билан «Бир севги афсонаси» пьесаларида Хатча ва Меҳинбону, Муҳаммад Дибнинг «Катта хонадон» романи асосида майдонга келган «Жазоир — менинг ватаним» драмасида Айний, Япон драматурги Моримото Кауронинг «Ўғирланган умр» асарида Сидзу образларини яратади.

«Жазоир — менинг ватаним» спектаклидаги Айний ролида санъаткорнинг фожиавий иқтидори, психологик ижро услуби тўла-тўкис намоён бўлади.

1965 йилда «Ўғирланган умр» спектаклида яратилган Сидзу ролида актриса, гарчи қаҳрамон бир неча саҳнадагина кўринса-да, катта ижтимоий умумлашмага эришади.

Капиталист Цуцумилар хонадонининг бошлиғи Сидзунинг ижтимоий-психологик портрети ҳаққоний чизиб берилди. Сидзу образини кўрар эканмиз, бойлик ҳалокат келтиришига, ич-ичидан чириб бораётган капиталистик дунёнинг муқаррар мағлуб бўлишига ишонч ҳосил қиламиз.

Сора Эшонтўраева — таниқли жамоат арбоби. У Совет тинчлик комитетининг аъзоси сифатида тинчлик учун курашчиларнинг барча халқаро конгрессларида қатнашиб, тинчлик ишига ўз улушини қўшиб келмоқда. Сора Эшонтўраеванинг ижодий биографиясида бир қатор роллар борки, улар санъаткорнинг Совет тинчлик комитетининг аъзоси сифатида олиб борган ишлари билан ҳамоҳангдир. Бу — К. Симоновнинг «Рус масаласи» драмасидаги Жесси, В. Брагин ва Г. Товстоноговларнинг «Мангу ҳаёт» асаридаги Густа Фучик, Нозим Ҳикматнинг «Туркия ҳақида ҳикоя» драмасидаги Хатча, Сарвар Азимовнинг «Замон драмаси»даги Ойиша, А. Софроновнинг «Машаққатли йўл» асаридаги Элизабет Брайен каби образлардир. Мазкур образларнинг майдонга келишида актрисанинг тажрибаси, маҳорати, марксистик дунёқараши билан бир қаторда сиёсатдан яхши хабардорлиги, жаҳондаги воқеалар оқими ва кучлар мувозанатини чуқур идрок эта олиш қобилияти, бир қатор капиталистик, социалистик ва тараққий этаётган бетараф мамлакатларда бўлганида олган таассуротлари муҳим роль ўйнади.

Санъаткор ўзининг 46 йиллик ижодий фаолияти давомида бой ва ибратли тажриба орттирди. Аммо бу етуклик ва камолот, шуҳрат ва ҳурматга актриса осонликча эришмаган. Буларнинг ҳаммаси тинимсиз ижодий меҳнат ва машаққат, фидокорлик, изланишлар самараси, халққа ҳалол хизмат қилиш йўлида кечган шарафли умр якуни ва ҳиссасидир.

Мана, Сора Эшонтўраеванинг қаҳрамони — ҳақиқат учун олиб борган курашида ғолиб чиққан Ҳуррият чексиз уфқ томон — халқ ва ер, меҳнат ва ҳаёт бағрига томон мамнун, мардонавор одимламоқда. Актриса ҳам худди Ҳурриятдай ижодий меҳнат, янгидан-янги режалар билан банд, ижод завқи ва изланишлар билан сархуш ва бедор. Ҳамон ўзи ва бошқалардан фидокорлик, масъулият ҳамда тинимсиз меҳнат талаб қилувчи коммунист санъаткор халқ ва замон, ҳаёт ва ижоднинг қайноқ бағрида шаҳдам қадам ташлаб бормоқда.

М. ҚОДИРОВ,
санъатшунослик фанлари кандидати, доцент.

ЮРАК СЎЗЛАРИ

Шуҳратли вахтанговчиларнинг ижодий гастроллари ажойиб бир вақтга тўғри келди. Тошкентда Халқаро актёрлар уюшмасининг жуда катта тарихий йиғини ўтмоқда. Яна қувончлиси шундаки, саҳна ижодкорлари иштирокида севимли артисткамиз, Иттифоқ миқёсидаги санъаткор Сорахоним Эшонтўраеванинг шонли 60 йиллик тўйи нишонланмоқда. Бу талантли санъаткор билан узоқ йиллик ижодий алоқамиз бор. Ҳамон эслайман — Сорахонни дастлаб Москвада учратгандим. Ушанда ёшгина жамалак соч қизча эди у. Москвага — ўзбек студиясига ўқишга келганди. Ушанда саҳнада малика Турандотни ўхшатиб ўйнаган. Мана, қанча йиллар ўтиб кетди. Сорахон бугунги кунда СССР халқ артисткаси!

Актрисанинг ижод йўли ўзбек санъатининг тарихий тараққиёти билан узвий боғлиқдир. Москва студиясида улкан рус санъат юлдузларидан таълим олган, Ҳамза театри коллективида вояга етган, номдор саҳна усталари сафида камолот чўққисига чиққан Сора Эшонтўраевани шарафли умр тўйи билан чин дилдан қутлаймиз, унга янгидан-янги парвозлар тилаймиз.

И. ТОЛЧАНОВ,
СССР халқ артисти, СССР Давлат мукофоти лауреати.

* * *

Санъат — инсонларга қайта ҳаёт бахш этувчи боқий баҳор. Санъат билан ошна бўлган киши сира қаримайди, умри шодликда ўтади. Сиз, Сорахоним, ана шу санъатнинг маликасисиз. Сиз ўз санъатингиз билан одамларга бахт улашасиз. Ўзингизнинг бахтингиз ҳам ана шунда — ўлмас санъатда.

Николай ТИХОНОВ,
Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон халқ шоири.

* * *

Мен Сорани 30 йилдан бери биламан; у ўзининг таланти билан ҳамиша юқорига интилди ва ўзбек саҳнасининг юлдузи бўлиб қолди. Сора ўз ишини, ҳаётни жуда яхши билади, ундан ўрганади ва унга хизмат қилади. Халқимиз эса ўзининг талантли қизини севади ва у билан фахрланади.

Ғафур ҒУЛОМ,
академик шоир, Ленин мукофотининг лауреати.

ТОШКЕНТДА ХАЛҚАРО АКТЁРЛАР ФЕДЕРАЦИЯСИНИНГ АНЖУМАНИ

ҲАМКОРЛИК САМАРАЛАРИ

Шу кунларда ўз ишини давом эттираётган актёрларнинг халқаро анжуманида қатнашаётган турли мамлакат вакиллари кўриб чиқилаётган муҳим масалалар юзасидан ўз фикр ва мулоҳазаларини баён этмоқдалар. Мухбиримиз анжуман қатнашчиларидан Германия Демократик Республикаси санъат ходимлари касаба союзининг раиси Ганс Питер Минетти ва раис ўринбосари Ганс Герберт Бишоф билан учрашиб, суҳбатлашди.

Питер МИНЕТТИ — Мен бу катта анжуманда қатнашаётганимдан хурсандман. Ўтган йили маданият ходимлари делегацияси билан Тошкентда бўлгандим. Бу сафар яна менга ёқиб қолган шаҳарда бўлиш бахтига эришдим. Мана бир неча кундирки, анжуманимиз қизғин давом этмоқда. Мен бундан олдинги ана шундай йиғилишларда ҳам қатнашганман. Масалан, Ирландиянинг пойтахти Дублин шаҳрида ўтказилган симпозиумда «Актёр ва жамоатчилик» масаласи муҳокама қилинган эди. Тошкент анжуманида эса «Актёр ва миллий маданият» мавзуи доирасида кенг фикр алмашув бўлмоқда.

Тошкентда ўтаётган анжуманнинг ўзига хос фазилати шундаки, қатнашаётган мамлакатлар вакилларининг доираси борган сари кенгаяётгани, муҳокамага қўйилаётган масалаларнинг салмоғи ва моҳияти чуқурлашаётгани бу ерда яққол кўриниб турибди. Ишимизнинг унумли бўлаётганининг сабаби, аввало, тайёргарликнинг жуда яхши кўрилганлигида, деб ўйлайман.

Мен анжуманимизнинг яхши натижалар бераётганидан беҳад мамнунман.

Герберт БИШОФ — Тошкентда биринчи марта бўлишим. Бу шаҳар менда катта таассуротлар қолдирди. Айниқса, тошкентликларнинг очиқ кўнгиллилиги, меҳрибонлиги менга жуда ёқди. Мен шаҳарни томоша қилдим, Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида бўлдим. Бутун кўрганларим менда яхши таассуротлар қолдирди. Тошкентда ана шунақа катта анжуман ташкил этган совет дўстларимизга, ўзбекистонлик мезбонларга раҳмат айтаман. Ишимиз жуда яхши натижалар бермоқда. Ана шу яхши натижаларга эришишимизда, шубҳасиз, ўзбекистонлик ҳамкасбларимиз жуда яхши тайёргарлик кўришибди. Мен, албатта, ўз Ватанимга қайтганимдан сўнг бу ерда кўрган, билганларим ҳақида, танишган дўстларим тўғрисида тўлқинланиб гапириб бераман.

Ўзбек халқига шахсан чуқур миннатдорчилигимни изҳор этаман.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

О. Н. НУРАЛИЕВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ФАН ВА ТЕХНИКА АРБОБИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Фанни ривожлантириш, пахта тозалаш саноатида ишлаб чиқаришни ташкил этишни такомиллаштириш ва илмий кадрлар тайёрлаш соҳасидаги хизматлари учун пахта тозалаш саноати марказий илмий-тадқиқот институтининг директори Өлтинбек Нуралиевич **Нуралиевга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан ва техника арбоби» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари
А. АБДАЛИН

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА

1972 йил, 29 сентябрь.
Тошкент шаҳри.

60 ЦЕНТНЕР УЧУН

В. И. Ленин юбилейи йилида бригада бошлиғи бўлиб сайланган эдим. Ўша йили гектар бошига 48 центнердан ҳосил олинди. Лекин бу кўрсаткич бригадамиз аъзоларини қаноатлантирмади, чунки биз ёшлар хўжаликда ўртача кўрсаткич билан қолишни истамас эдик. Ҳосилдорликни ошириш йўлларини қидириб топдик. Энг аввало, ерни чуқур ҳайдаш билан бирга, экин олдидан тўйдириб суғордик, ғўза парваришини маромида олиб бордик. Натижада ҳосилдорлик кескин ошди. 40 гектар майдондан 60 центнердан дурдона кўтардик. Бригадамиз тўла механизациялашган. Барча иш техника ёрдамида бажарилади. Ўтган йили «Ўзбекистон» пахта териш машинасида 570 тонна «оқ олтин» тердим.

Бу йилги маррам янада юксак. Олти юз тонна «оқ олтин»ни машинада териш мажбуриятини олганман. Бригадамизда 60 центнердан ҳосил кўтармоқчимиз. Ҳозир пахта йиғим-теримини уюшқоқлик билан давом эттираётирмиз. Ҳозиргача машина бункеридан 150 тоннадан ошириб пахта тўкдим.

1962 йилдан буён пахтакорлик касбини улуғлаб келяпман. Механизаторликни эса Гагарин районидаги «Комсомолобод» совхозининг моҳир механик-ҳайдовчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Отамурод Худойназаров ўргатган. Уни устозим деб биламан.

Машина терими — иш унуми. «Зангори кема»лар бригада ва совхозимиз хирмонига барака киритяпти. Кунига 8-10 тоннадан дурдона теряпман. Бригадамиз коллективи планни бажариш арафасида турибди. Далада пахта кўп. Барча куч ҳосилни тез-у соз йиғиб-териб олишга сафарбар қилинган.

Холмўмин САФАРОВ,
Жарқўрғон районидаги «Сурхон» совхози комплекс механизациялашган бригадаси бошлиғи.

„КЎК ОЛТИН"

Колхозимиз экинзорлари жойлашган ерлар яқин-яқинларгача қамишзор, ботқоқликлардан иборат эди. Шу сабабли қишлоғимизнинг исми ҳам Шўртепа. Деҳқонларимизнинг ҳалол меҳнати туфайли ботқоқ ерларда ажойиб экинзорлар, обод қишлоқлар барпо этилди. Хўжалигимиз кўп тармоқли. Пахта билан бирга каноп ҳам етиштирамиз. Шоличилик, чорвачилик билан ҳам шуғулланамиз.

Лубкорлик — колхозимизнинг асосий, сердаромад тармоғи ҳисобланади. 993 гектар майдонда луб экинларидан мўл ҳосил етиштирдик. Шунинг 70 гектари уруғлик учун ажратилган. Каноп — сердаромад бўлиши билан бирга жуда сермашаққат, омилкорликни талаб қиладиган экиндир. Ўтган йил колхозимиз бўйича ҳар гектар лубзордан 3,5 минг сўм даромад қилинди. Унга кетган харажатлар 55-60 процентни ташкил этса, демак, ҳар гектар лубзордан 1,5 минг сўмдан ортиқроқ фойда олдик. Бир гектар пахта майдонидан олган даромадимиз эса 1,5 минг сўмни ташкил этди. Унга 65-70 процент харажат сарфланган. Бу мисоллар лубкорликнинг истиқболи катта эканлигини, хўжалик ундан кўп даромад олишини кўрсатиб турибди.

Колхозимиз лубкорлари беш йилликнинг иккинчи йили планини муддатидан олдин анча ошириб бажардилар. Айниқса Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ермолай Шин бошлиқ 5-бригада, Турғун Ғаниев бошлиқ 11-бригадаларнинг аъзолари ҳозирнинг ўзидаёқ ҳар гектар майдондан 220-240 центнердан кўкпоя олиб, лубкорларимиз орасида байроқдорлик қилмоқдалар.

Луб ҳам пахтадек толали экинлар оиласига киради. Бир ерга ҳар йил пахта экаверса оқпалак касаллиги кўпайгандек, бир пайкалга ҳар йили луб экилаверса илдиз чириш касаллиги пайдо бўлади, ҳосилдорлик камайиб кетади. Шу сабабли биз алмашлаб экишга катта эътибор беряпмиз. Экинлар агротехника қоидалари асосида парвариш қилинмоқда. Бир гектар майдонга 25 килограмм уруғлик сепилади. Ундан 1 миллион — 1 миллион 200 минг туп ўсимлик униб чиқиши керак. Шундан 700 минг тупи қолганда ҳам ҳар гектар майдондан 250 центнердан кўкпоя олиш мумкин. Ермолай Шин бошлиқ бригада эса ҳосилдорликни 300 центнерга етказмоқчи. Уруғликдан ҳам яхши хирмон кўтарди. Пландаги 4,5 центнер ўрнига 6 центнердан сара уруғлик дон олинди. Бунинг учун улар уруғлик учун етиштирилаётган экинни сувдан тортиб, ғовлатмай, уруғини пиширib парвариш қилишди.

Колхозимизда бу йил луб экинлари янгича усулда экилди. Илгари эгатларнинг кенглиги 50 сантиметр бўлиб, бир томонлама уруғ экиларди. Ҳозир эса 60 сантиметр кенгликдаги эгатларга икки ёқлама уруғ экила бошланди. Бу усул анча фойдали. Ҳар гектар майдондан 10 килограммдан уруғлик иктисод қилиб қолдик. Ҳосил эса 50 сантиметр схемасида экилгандагига нисбатан анча юқори бўлди. Шу усулда луб етиштирган Т. Ғаниев, Ж. Жалилов, И. Бойзоқов, А. Маҳкамов бошлиқ бригадаларнинг аъзолари ҳам катта хирмон кўтардилар. Ҳозир улар экинзорларни шудгорлаб қўйишмоқда.

Бригадаларнинг ҳосилини ҳисоб-китоб қилиб кўриб, нима учун ер шароити, суви, ўғит нормаси бир хилу, олган ҳосили ҳар хил деган хаёлга борасан, киши. Ермолай Шин бошлиқ бригада аъзолари уруғни етилган тупроққа, об-тобида экишган эди. Бутун мавсум давомида беш марта суғоришди. Пайкалларда биронта бегона ўтнинг ўсишига йўл қўйишмади. Маҳаллий ўғитни ҳам кўп тўплаб қўйишган эди. Сувга қўшиб оқизишди. Натижада бу бригада колхоздаги ҳамма лубкор бригадалардан мўл ва арзон ҳосил кўтарди.

Отабой Маҳкамов бошлиқ бригада аъзоларининг ютуғини ҳам алоҳида таъкидлаб ўтиш керак. Бу бригада 59 гектар майдонда пахта, 48 гектар майдонда луб етиштиради. Бригада аъзолари ҳар гектар майдондан 200 центнердан ошириб ҳосил олиб, каноп тайёрлаш планини 168 процент бажардилар. Ҳосилнинг 99 проценти биринчи сортга топширилди.

Луб сермашаққат иш эканлигини юқорида айтиб ўтган эдик. Лекин бу соҳага механизация ҳамон кенг жорий этилмай келаётир. Луб экинларини парвариш қилиш, ўриш, ёйиш, ортиш ишларининг ҳаммаси ҳануз қўл кучи билан бажарилаётир. Республика Қишлоқ хўжалик министрлиги, область қишлоқ хўжалик бошқармалари, «Узсельхозтехника» бирлашмаларида луб етиштиришни механизациялаш бўлимлари йўқ. Пахтачилик бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси луб экинларини ўрадиган машинани яратиш учун неча йиллардан буён иш олиб боряпти-ю, лекин биз лубкорлар ҳамон бу машиналарни ололмаяпмиз.

Кўк тола топшириш планини ошириб бажарган колхозимиз аъзолари шу кунларда пахта йиғим-теримини ҳам кучайтириб юбордилар. Далаларимизда 20 та агрегат ишламоқда. Ҳар кун пунктга йиллик планнинг 5-6 проценти миқдорида пахта жўнатяпмиз. СССРнинг 50 йиллик тўйига «кўк олтин»имиз ёнига «оқ олтин» ва шолимизни ҳам қўшиб, армуғон қилиб борамиз.

А. Я. КИМ,
Оққўрғон районидаги Димитров номли колхоз раиси.

Суратларда: 1. Колхознинг илғор лубкорларидан Э. Шин. 2. Колхоз лубзорлари.

А. Тўраев фотолари.

ХУШ хабарлар

САНОАТ КОРХОНАЛАРИДАН

БАЛИҚЧИЛАР ЗАФАРИ

Жанубий Орол балиқчилари 63 минг центнер ўрнига 63 минг 500 центнер балиқ овлаб, юбилей йили планини муддатидан илгари ошириб бажардилар. «Память Ленина», «Октябрь 40 йиллиги» ва бошқа колхозлар бу ғалабани қўлга киритишда муносиб ҳисса қўшдилар.

Орол балиқчилари йил охиригача пландан ташқари 7000 центнер балиқ овлаб бериш мажбуриятини олдилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ДЕҲҚОНОБОД ДОЛОМИТИ

Ҳисор тизма тоғларида мустаҳкам қурилиш материали—доломитнинг жуда катта запаслари борлиги аниқланди. Доломитдан қурилган уй-жойлар ва бошқа иншоотлар узоқ йилларга чидайди. Деҳқонобод райони марказида доломит тошини қазиб олиш учун йирик карьер ташкил этилди. Карьерда 7 та тош кесадиган комбайн ишлаб турибди. Юбилей йилида доломит қазиб олувчилар йирик қурилиш объектларига 5 миллион донадан зиёд доломит ғишти, 14 минг тонна доломит тоши жўнатиш ниятида меҳнат қилмоқдалар.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЭНЕРГЕТИКЛАР ТОРТИҒИ

Бойсун район қишлоқ ва поселкаларини ёппасига электрлаштириш жадал суръат билан давом эттирилмоқда. Шу йилнинг ўтган даври мобайнида 400 километрга яқин масофага электр узатиш линиялари тортилди. «Бойсун», «Сайроб» участка подстанциялари, 58 та трансформатор ўрнатилиб ишга туширилди. Райондаги бешта совхоз, 47 та ишлаб чиқариш корхонаси, муассасалар, 21 та касалхона ва бошқа жамоат бинолари тўла электрлаштирилди.

Район электрлаштириш тармоғининг меҳнатсевар ишчилари ойлик ва квартал ишлаб чиқариш топшириқларини муттасил ошириб бажармоқдалар. 38 ишчидан 20 киши Коммунистик меҳнат зарбдори деган фахрий номга эга.

Н. МУРОДОВ,
Сурхондарё области.

* * *

Шунингдек, сурхондарёлик Ч. Маманазаров, фарғоналик А. Рўзиматов, наманганлик Э. Сулаймонов, О. Мусаев, термизлик Н. Раҳимов, ғиждувонлик Т. Мақсудов, қоракўллик Х. Шихов, Оржоникидзе районидан В. Комилов, қўқонлик Ғ. Латифов ўртоқлар ҳам ўзлари ишлаб ва яшаб турган жойлардаги саноат, транспорт корхоналари, қурилиш ташкилотларидан редакциямизга хушхабарлар йўллашган.

АСАБ СИСТЕМАСИ КАСАЛЛИКЛАРИГА БАҒИШЛАНГАН БУТУНИТТИФОҚ КОНФЕРЕНЦИЯСИ ОЛДИДАН

НЕВРОЛОГИЯ ПРОБЛЕМАЛАРИ

Ўзбекистонда неврология фани ва психиатрия тарихи 1920 йилдан — В. И. Ленин имзо чеккан декретга биноан Ўрта Осиё Давлат университети — Совет Шарқининг илм-фан маркази барпо этилган пайтдан бошланади. 1920 йилнинг 1 январида Ўрта Осиё Давлат университетининг медицина факультети ҳузурида асаб касалликлари ва психиатрия кафедраси ташкил қилинди. Унинг асосчиси М. Я. Захарченко Москвадан Ленин томонидан юборилган тарихий 159-санитария поездида келган. У билан бирга Тошкентга П. П. Ситковский, Е. М. Шляхтин, Г. А. Ильин, М. В. Мухина, С. Э. Циммерман ва бошқа ташаббускор шифокорлар ҳам келишди.

Тошкент Давлат медицина институтининг асаб касалликлари кафедраси ярим аср мобайнида 20 мингдан зиёд врачлар тайёрлаб чиқарди. Ўзбекистон невропотологларининг илмий мактаби худди шу даргоҳда таркиб топди. Кўп шифокорлар ординаторликдан ассистент, доцент ва профессор бўлиб етишдилар. 26 кандидатлик ва 7 докторлик диссертацияси ёқланди. Эллик йил мобайнида кафедра томонидан чиқарилган асаб касалликларига оид тўрт дарслик ҳозир ҳам минглаб студентлар ва врачларнинг энг зарурий қўлланмаси бўлиб қолди.

Неврология ва психиатрия кафедраси ҳузурида меҳнат терапияси, электродиагностика, физиотерапия, даволаш физкультураси, хронаксимметрия, электрокардиография, рентгендиагностикаси, ҳар хил лабораториялар барпо этилган. Олтмишинчи йилларда кафедрада электрофизиологик тадқиқотларнинг янги методи—мия биотокларини ёзиб олиш кенг ривожлана бошлади.

1946 йилда Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида М. А. Захарченконинг шогирдларидан бири профессор Я. Я. Гордон раҳбарлигида невропотология кафедрасининг тузилиши Ўзбекистондагина эмас, балки Ўрта Осиё республикалари, ҳатто Россия Федерациясининг даволаш муассасалари учун ҳам невропология кадрлари тайёрлаш ишини анча яхши йўлга қўйиш имконини берди.

Невропотолог кадрлар тайёрлаш ва тарбиялаш соҳасида Самарқанд ва Андижон медицина институтларининг невропотология кафедралари ҳам катта ишлар қилмоқдалар.

Ҳозирги вақтда республика соғлиқни сақлаш шохобчаларида 1000 дан зиёд невропотолог ва психиатор меҳнат қилмоқда. Улар республикамизнинг ҳамма районларида аҳолига юқори малакали ёрдам кўрсатмоқдалар.

Болалар ва ўсмирларга неврологик ёрдам кўрсатиш ишлари ҳам тобора яхшиланяпти. Тошкент врачлар малакасини ошириш институти ҳузурида 14-болалар касалхонаси базасида болалар невропотологияси кафедрасининг ташкил этилиши бу соҳадаги ишларимизнинг катта ютуғидир. Ҳозирнинг ўзидаёқ 400 дан зиёд болалар невропотологлари етиштирилиб, улар республикамизнинг, мамлакатимиздаги кўпгина шаҳарларнинг даволаш муассасаларида фаол меҳнат қилмоқдалар.

Ўтган йили Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент медицина институтининг асаб касалликлари кафедраси ҳузурида 40 ўринли болалар неврологияси бўлими ташкил этилди.

Ҳозирги вақтда Тошкент шаҳридаги 17-касалхона, Самарқанд шаҳар касалхонасида нейрохирургия бўлими мавжуд. Андижон ва Фарғонада ҳам аҳолига нейрохирургия ёрдами бериш ишлари тобора кенг йўлга қўйилмоқда.

Республика аҳолисига ихтисослаштирилган ёрдам беришни янада яхшилаш мақсадида 1965 йилда Тошкент «Тез ёрдам» станцияси ҳузурида неврология бригадалари тузилди. Бу бригадалар неврология бўлимлари билан яқиндан боғланган бўлиб, бу ҳол мия қон айланиши бузилган касалларни босқичма-босқич даволаш схемасини бажариш имконини бермоқда.

Асаб системаси касалликларига чалинишга қарши кураш бизнинг республикамиз шароитида энг муҳим проблемадир. Шу мақсадда Ўзбекистон медицина институтлари асаб касалликлари клиникаларининг коллективлари республиканинг турли областларида келиб чиққан бундай касалликларни тугатиш ва уни илмий жиҳатдан ишлаб чиқишда актив қатнашдилар.

1944—1945 йилларда Жайлангардаги заҳарли энцефалит ҳар томонлама текшириб чиқилди. Бу тадқиқот медицина адабиётида Жайлангар энцефалити номи билан юритилмоқда.

Республика невропотологлари кейинги вақтда юз берган заҳарли энцефалитларга қарши кураш ва уларнинг келиб чиқишини ўрганишда ҳам фаол қатнашдилар.

Сўнгги йилларда бош миянинг сурункали лептоменингит, патогенизи, гистоморфологияси ишлаб чиқилаётганлиги билан характерланади. «Сурункали бош мия лептоменингити (арахноидит)» номли монография Ватанимиз медицина адабиётидаги бу нозик соҳага бағишланган биринчи йирик асар бўлиб, сурункали бош мия лептоменингитининг асосий критериялари, унинг патоморфологик асослари ҳамда этиология ва патогенезнинг бошқа масалалари ишлаб чиқилган.

Тошкент давлат медицина институтининг асаб касалликлари клиникасида хориэпендиматитларнинг патоморфологияси, патогенизи, классификацияси, клиникаси ва диагностикаси ишлаб чиқилди. Бу касалликнинг формалари ва хусусиятлари аниқланди.

Сурункали бош мия лептоменингити клиникаси ва диагностикаси ҳозирги замон невропотологиясининг энг актуал проблемаларидан бири бўлиб қолмоқда. Мия қон томири патологиясини ўрганишда даволашнинг рационал методларини қидириш муҳим босқич бўлмоқда. Ихтисослаштирилган неврология инсульт бригадаси, шунингдек, реанимацион марказлар тузилгандан кейин бу соҳадаги ишлар анча юришиб кетди.

Республика невропотологларидан профессор Я. Я. Гордон ва профессор А. Р. Раҳимжонов нейроревматизм ва нейротонзиллар касалликлари проблемаси соҳасида анча ишлар қилдилар. Бир-бирига ўхшаш бу икки касалликнинг клиник шакллари ва ҳозирги замондаги оқимлари, патогенетик жараёнларнинг баъзи томонлари аниқланди, шу касалликларга йўлиққанларни даволаш тадбирлари ишлаб чиқилди. Олинган натижалар республика даволаш муассасаларида кенг қўлланилмоқда.

1968 йилдан бошлаб Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Кибернетика институти билан ҳамкорликда асаб системалари касалликлари диагностикаси ва график ёзувларни шифровка қилиш бўйича катта ишлар бошлаб юборилди.

1918 йилда Соғлиқни сақлаш халқ комиссарлиги қарорига кўра ҳарбий госпиталнинг психиатрия бўлими Ўрта Осиёда биринчи ўлка психиатрия касалхонасига айлантирилган эди. Ўша вақтда 150 ўринга мўлжалланган бу шифохона ҳозирги вақтда республикадаги энг йирик клиник психиатрия касалхонаси бўлиб у ҳам даволаш муассасаси, ҳам психиатрия бўйича илмий-консультация ва ташкилий-методик марказдир. Унинг базасида врачларнинг малакаси кундан-кунга оширилмоқда. Республика психоневрология муассасаларига ташкилий-методик раҳбарлик шу ердан туриб амалга оширилмоқда. Касалхона энг янги замонавий электро физиологик ва рентген-терапевтик ускуналар билан жиҳозланган.

Шу беш йилликда республикада 3 минг ўринга мўлжалланган олтита янги психиатрия касалхона қурилиши ниҳоясига етказилади. Беморларни уйда даволаш юзасидан ихтисослаштириш ишлари янада кенг йўлга қўйилади, бу борадаги ишлар шаҳарда қандай бўлса, қишлоқда ҳам худди шундай бўлишига эришилади, болаларга хизмат кўрсатиш янада яхши йўлга қўйилади.

Республика невропотологлари ва психиаторлари олдида турган илмий-тадқиқотларнинг кенг программаси олимлар ва врачларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш ва координация қилишни талаб этади. Бу ишни неврология ва психиатрия институти қила олиши мумкин. Бизнингча, Ўрта Осиёда мана шундай институт очиш энг актуал ва ҳал қилиниши мумкин бўлган вазифадир. Нерв системаси ва психиатрия касалликлари бўйича олиб борилаётган илмий-тадқиқот ишларининг ҳажми катталигини эътиборга олиб, республика Соғлиқни сақлаш министрлиги невропотологлар ва психиаторлар Бутуниттифоқ жамияти президиумининг шу йил октябрь ойида Тошкентда нерв системаси касалликларига бағишланган Бутуниттифоқ илмий конференциясини ўтказиш тўғрисидаги таклифини қўллаб-қувватлади. Конференция ҳозирги замон неврология ва психиатриясининг энг муҳим масалаларини муҳокама қилади, бу соҳада эришилган ютуқларга якун ясайди ва бундан кейинги илмий ва илмий-ташкилий фаолият йўналишини белгилаб беради. Конференцияда Москва, Ленинград, Киев, Минск, Боку, Тбилиси ва мамлакатимизнинг бошқа шаҳарларидаги нерв касалликлари ва психиатрия илмий-тадқиқот институтлари ва кафедралари вакиллари иштирок этадилар.

Конференция Ўзбекистонда ва бошқа қардош республикаларда нерв системаси ва психиатрия касалликларини даволаш ишларини янада яхшилашга муносиб ҳисса қўшади. Бу соҳада тўпланган тажрибаларни амалда қўллаш эса КПСС XXIV съезди томонидан кишилар саломатлигини сақлаш юзасидан қўйилган вазифаларнинг муваффақиятли бажарилишини таъминлайди.

К. ТЎЛАГАНОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрининг биринчи ўринбосари.

Н. МАЖИДОВ,
профессор, Тошкент медицина институти асаб касалликлари кафедрасининг мудири.

ШОЛИ—ДАВЛАТГА

Республика областларида шоли ўриш ва тайёрлашнинг бориши тўғрисида 29 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Биринчи стун — ўрилган майдон гектар ҳисобида, иккинчи стун — бажарилиш проценти; учинчи стун — давлатга топширилган шоли тонна ҳисобида, тўртинчи стун — бажарилиш проценти).

Сурхондарё	716	23,0	1986	28,4
ҚҚ АССР	2674	10,0	4266	7,2
Хоразм	1907	21,6	—	—
Фарғона	95	3,8	—	—
Сирдарё	70	1,1	—	—
Тошкент	34	0,3	—	—
Андижон	—	—	—	—
Наманган	—	—	—	—
Самарқанд	—	—	—	—
Республика бўйича	5496	8,4	6262	4,5

АЛДАНГАН АЛДАМЧИЛАР...

ФЕЛЬЕТОН

Бош инженер Теодор Вескер «Ҳар доим бўлсин Қуёш» ашуласини хиргойи қилиб, директор Анвар Ҳакимович олдига кирди.

— Мумкинми, олампаноҳ?

Директор столдан бош кўтармай аллақандай ҳужжатларга қўл қўяркан, қовоғини уйди.

— Шу гапингни ташла, деб неча бор айтдим. Сув юқтурмас экансан-да. Эшитган қулоққа ёмон, Теодор.

— Ёмон ният билан эшитган ўшанақанги қулоқларга чипқон чиқсин. Омин!..

— Майнавозчиликни йиғиштир! Шу дамда юрагимга қил ҳам сиғмайди. — Анвар Ҳакимович учинчи квартал ишлаб чиқариш якунлари ҳақидаги маълумотларни ғижимлаб юборгудек бўлиб бош инженерга узатди. — Мана, қара! Кўзингни каттароқ очиб қара!! Маҳсулот ишлаб чиқариш плани ҳам, реализация плани ҳам ўлда-жўлда! Бу қандоқ гап, ахир?! Сенга қолса, оламни сув олса тўпиғингга чиқмайди. Қуёш бўлсин, деб юраверасан.

Теодор Вескер маълумотларни икки қўлида тутиб қулочини кенг ёзди. Йўрға юриш қилиб хонани бир айланди-да, қуюқ қошларини маъноли учириб, директорга яқинлашди.

— Хуноб бўлманг, олампаноҳ! Умр ўлчоқли. Мушкулингизни осон қилсам, эвазига... Фақат «хўп» десангиз бас.

— Бирор марта гапингни икки қилганмидим. Интизор этмай гапирақолсанг-чи, Теодор? —Директор умидворлик билан бош инженернинг оғзига кўз тикди. Теодор биров эшитиб қолишидан ҳайиққандек Анвар Ҳакимовичнинг қулоғига шивирлади.

— Ошириб ёзамиз.

— Ошириб?! Қалбаки! Давлатни алдаб-а?!

— Давлатимиз пири-бадавлат, олампаноҳ. Унинг ҳамёни кенг. Аста қўл соламиз. Иш хамирдан қил суғиргандек осон битади. Ташвишланманг. Юракни катта қилинг.

— Қопқонга илинсак бошимиз кетмасмикан?

— Бошимиз кетса, танамиз фойдага қолади, тақсир?

Орадан кўп ўтмай Теодор Вескер янги маълумотларни тайёрлаб, директор ҳузурида пайдо бўлди. Анвар Ҳакимович мамнун қошларини чимириб, «ўқи» дегандек, бош ирғади. Вескер тантанавор ўқиди:

—«Сантехоборудование» ишчи-хизматчилари тўққизинчи беш йилликнинг биринчи йили учинчи кварталини меҳнатда қуйидаги «улкан зафарлар» билан якунладилар.

Вескер шу ерга келганда, директор уни тўхтатди.

—«Инженер-техник ходимлари» деган иборани тушириб қолдирибсан-ку!

— Атайлаб тушириб қолдирдим. Қалбакичилигимиз мабодо очилса, бир балога гирифтор бўлмайлик, дейман. Энди қолганини эшитинг. Корхонамизда маҳсулот ишлаб чиқариш плани бир юз-у тўрт процент **(аслида 89 процент)**, реализация плани 100 процент **(аслида 93 процент)**, даромад плани бир юз-у йигирма олти процент **(аслида 10 минг сўм миқдорида инженер-техник ходимларга ортиқча маош тўланган)** қилиб дўндирилди. Ўртоқ директор, бу рапортни беш-олти нусхада кўчириб, министрлигимизга, статистика бошқармасига ва матбуотга юборишни секретарга тайинладим. Қалай?

—Балли, шоввоз! Қалаймас, пўлат! — тасдиқлади директор. —Дарвоқе, «план ошириб» бажарилгач завод раҳбарлари ва инженер-техник ходимларига мўмайгина мукофот ҳам чиқса керак, а, лаббай?!

— Ҳисоб-китоби тайёр. Олти юз-у етмиш тўққиз сўм мукофот олишимиз керак! — таъкидлади Вескер.

Директорнинг лабларига табассум югурди.

— Балогардон инженерсанда, Теодор!...

Шундай қилиб, планга қўшиб ёзиш Тошкентдаги «Сантехоборудование» заводи раҳбарларига одат бўлиб қолди. 1972 йилнинг февраль-май ойлари ишлаб чиқариш планига ҳам 83 минг сўмлик маҳсулот қўшиб ёзилди. Балогардон инженер ва панохкор директор «бир ёқадан бош чиқариб» 1971 йилда давлатнинг 669 минг сўм, 1972 йилда 253 минг сўмини гумдон қилишди. Завод халқ контролининг бошлиғи Е. Ромашин бундан хабардор бўла туриб, ўзини кўрмаганга солиб юраверди.

Қингир ишнинг қийиғи қирқ йилдан кейин ҳам чиқади, деганларидек, кўзбўямачиларнинг хурсандчилиги узоққа бормади. Корхона фаолияти текширилганда, СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг инструкцияси қоидаларига зид равишда маълумотлар тайёрланганлиги, завод раҳбарлари давлатни алдаш йўлига ўтиб олгани фош бўлди.

— Виждонларингиз қандай чидади? — сўрадик директор Анвар Ҳакимович Урумбоевдан.

У, кўрсаткич бармоғини бигиз қилиб, бош инженерни кўрсатди:

— Ҳаммаси унинг иши. Энди жавоб берсин!

Ўз навбатида Теодор Вескер ҳам бўш келмади. Директор «боғдан» келган бўлса, инженер тоғдан келди.

— Раҳнамолик қилган ким? Ўзлари эмасми, тақсир! 1970 йилда заводдаги 3-ошхонага қарашли чойхонанинг 275 сўмлик 99 килограмм гўштини, 10 килограмм дудланган кабобини корхона ҳисобидан ғайри қонуний йўқотиб юборганингизни ҳам менинг бўйнимга тўнкарсиз?!.

—Бас!!!—хитоб қилди директор.—Ўтган ишга саловот. Сен кетмасанг, мен кетдим!

Анвар Урумбоев портфелини кўтариб, хонадан шахт билан чиқиб кетди. Теодор Вескер ҳам хиргойисини такрорлаб унга эргашди...

Тошкентдаги «Сантехоборудование»—(СТО) заводидан ёзилган «репортаж»имизни шу ерда тугатиб, Ўзбекистон ССР Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлигидаги масъул ўртоқларнинг бу ҳақдаги фикрини билмоқчимиз.

Ҳошим ҚОДИРОВ.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

ДИЛЛАРНИ ШОД ЭТИБ

Шу кунларда Тошкентда Евгений Вахтангов номидаги академик драма театрининг ижодий коллективи ўз репертуаридаги энг яхши спектаклларини намойиш этиб, томошабинлар қалбини ҳушнуд қилмоқда. Театр коллективининг энг кўзга кўринган, атоқли санъаткорлари ўзбек саҳнасида ўз маҳоратларини, истеъдодларини намоён этмоқдалар. Меҳмон—санъаткорлар фақат саҳнада томошалар кўрсатибгина қолмай, корхоналарда, пахта далаларида меҳнаткашлар билан ижодий учрашувлар ҳам ўтказишмоқда.

Яқинда вахтанговчиларнинг бир группаси Тошкент областининг Оққўрғон районидаги Ленин орденли «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида азамат дала захматкашлари билан учрашдилар, мард пахтакорларнинг шижоаткорона меҳнатлари билан яқиндан танишдилар. СССР халқ артисти Н. О. Гриценко, РСФСР халқ артисти Ю. В. Яковлев, РСФСРда хизмат кўрсатган артист В. А. Шалевич, моҳир саҳна устаси В. Лановойлар оппоқ сут денгизини эслатувчи пахтазорни кўздан кечиришаркан, юрак-юракдан хурсанд бўлдилар. Улар дарҳол этаклар тутиб «оқ олтин» дурдоналарини теришга тушиб кетишди. Меҳмонлар билан ёнма-ён, ҳамсуҳбат бўлиб юрган механизаторлардан Абдусаттор Сулаймонов ва Энвер Алиевлар уларга пахта ҳақида, йиғим-теримнинг бориши тўғрисида мароқ билан гапириб беришди. Меҳмонлар тинмай олиб борилаётган шарафли меҳнатдан завқ-шавқ олдилар. Ишдан сўнг совхоз клубида дўстона учрашув бўлиб ўтди. Бунда санъаткорлар дала меҳнаткашларига ўзларининг санъатларини кўрсатишди.

Москвалик саҳна усталарининг пойтахтимиздаги гастрол томошалари, ижодий учрашувлари ана шундай мароқли ўтмоқда.

Суратда: меҳмон-санъаткорлар пахта даласида. Механизаторлардан А. Сулаймонов ва Э. Алиевлар улар билан қизғин суҳбатлашмоқда.
А. Абалян фотоси.

ТУҲМАТЧИЛАР ЖАҲОН ХАЛҚЛАРИНИ АЛДАЙ ОЛМАЙДИЛАР

Москва жамоатчилигининг вакиллари кейинги вақтларда халқаро сионист доиралар томонидан кўтарилган антисовет, антикоммунистик шовқун-суронларга қарши қатъий норозилик билдирмоқ учун 27 сентябрда бутуниттифоқ «Билим» жамиятининг мажлислар залида тўпланишди.

СССР халқ рассоми Б. Ефимов йиғилишни очиб, қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: Сионистларнинг ўтакетган туҳматлари Совет Иттифоқида яшовчи яҳудийларнинг манфаатларини гўё ҳимоя қилиш деган сохта баҳона билан тарқатилмоқда. Аммо яҳудий миллатига мансуб бўлган совет гражданлари ҳеч кимнинг ҳимоясига муҳтож эмас. Яҳудий миллатига мансуб совет гражданларининг манфаатлари бутун совет халқининг манфаатлари билан тамомила мосдир. СССР конституцияси, кўп миллатли давлатимиз ҳаётининг бутун тузуми, Ленин партиясининг интернационал сиёсати уларнинг манфаатларини мустаҳкам равишда ҳимоя қилади.

С. Орджоникидзе номли станоксозлик заводининг йиғувчи-слесари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони В. Комаров бундай деди:

— Мен совет ишчилар синфининг вакилиман. Сионистларнинг ва бошқа антикоммунистларнинг мамлакатимизда миллий тенгсизлик борлиги тўғрисидаги уйдирмалари мени жуда ажаблантиради. Бизнинг заводимизда ўн беш миллатга мансуб кишилар меҳнат қилмоқда. Уларнинг ҳаммаси бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилмоқдалар ва КПСС XXIV съездининг қарорларини, тўққизинчи беш йиллик планларини амалга оширишдан иборат муштарак вазифаларни бажармоқдалар. Ҳаммамиз биргаликда меҳнат қилиб, аҳл ҳаёт кечираётган ўртоқларимиз, биз ҳаммамиз — совет кишиларимиз.

Тарих фанлари доктори профессор Л. Итин Совет Иттифоқида совет гражданларининг бошқа мамлакатларга жўнаб кетиши учун белгиланган тартиб мутлақо тўғри, қонуниятли тартиб, деб қатъий ишонч билдирди. Бу тартиб миллий белгига қараб камситиш чораларини кўзда тутади, деб талқин қилиш бемаъниликдир. Бу тартиб барча гражданлар учун бир хил кучга эгадир. Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, бундай тадбирлар ғарбдаги бир қанча мамлакатларда — АҚШда, Францияда, Германия Федератив Республикасида ва бошқа мамлакатларда амалга оширилмоқда.

Икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, генерал-полковник Д. Драгунский, «Полиэтилен» заводининг қуювчиси Я. Богомольний, СССР халқ артисти Н. Анненков, РСФСРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, композитор О. Фельцман, «Северлиш геймланд» журналининг бош редактори А. Вергелис сионистлар пропагандаси ва бошқа реакцион пропаганданинг туҳмат-бўҳтонларини кескин қоралаб, нутқ сўзладилар. Улар таъкидлаб ўтганларидек, сионистларнинг раҳбарлари ва Исроил ҳукмдорлари Советларга қарши олиб бораётган васваса ўзларининг разил ишларини, қўшни араб мамлакатларига қарши олдиндан планлаштириб қўйилган жиноий агрессив ҳуружларини бемалол рўёбга чиқариш, тинч аҳолининг хотин-қизлар, кексалар ва болаларнинг қонини тўкиш, босиб олинган араб территорияларида бебошлик қилишни давом эттириш имконини берадиган бир ниқоб бўлиб хизмат қилади, деб беҳуда умид боғламоқдалар.

Йиғилиш қатнашчилари бир овоздан қабул қилинган резолюцияда ўз фикр-туйғуларини баён этдилар. Резолюцияда жумладан, бундай дейилади: давлат ва халқ малакали кадрлар тайёрлаш учун неча миллион сўмлаб маблағ сарф қилмоқда. Ана шу миллион-миллион сўмлаб халқ маблағлари ҳисобига билим ва малака олган кишилар бу билим ва малакаларидан капитализмга хизмат қилиш учун фойдаланмасликлари керак. Бизнинг принципиал позициямиз ана шундай. Биз бу позициямиз тўғрисида очиқ ва дангал гапирмоқдамиз Бу позиция мантиқий ва ҳаққоний позициядир. Биз сионистик ва антисовет пропаганданинг тузоғига тушиб қолган оммавий ахборот органларининг ҳаммасига, шунингдек, ғарбдаги айрим арбобларга бундай гумроҳликдан қутулишни ва ҳақиқий аҳволга сергаклик билан баҳо беришни маслаҳат кўрамиз.

Резолюцияда яна бундай дейилади: Биз совет ҳукуматининг Совет Иттифоқи араб халқларини қўллаб-қувватлаб келди ва бундан буён ҳам қувватлайверади, деган баёнотини тамомила маъқуллаймиз.

СССРнинг ярим асрлик тарихи КПССнинг, давлатимизнинг ленинча миллий сиёсати бепоён совет мамлакатида яшовчи ҳеч мустасносиз барча миллат ва барча элатларнинг ҳуқуқий тенглигига асосланганлигини жуда яққол исбот этади. Сионист ва бошқа антисовет кучлар жаҳон халқларини алдай олмайдилар. СССРда миллий масала ҳал этилганлиги соф виждонли ҳар бир киши учун илҳомбахш намуна бўлиб хизмат қилади.

Бизнинг бирлигимизни, социалистик Ватанга садоқатимизни, совет халқини коммунистик жамият қуриш йўлидан дадил олға бошлаб бораётган КПСС теварагидаги жипслигимизни, деб таъкидлаб ўтилади резолюцияда, ҳеч ким, ҳеч қачон бузолмайди. (ТАСС).

ЖАҲОН БЎЙЛАБ

ЯНГИЛИКЛАР, ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР.

СССР ТАШКИЛ ЭТИЛГАНЛИГИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИГА

ЮБИЛЕЙГА БАҒИШЛАБ

◆ СОФИЯ. Болгар халқи Советлар мамлакатининг ярим асрлик юбилейига катта байрам сифатида тайёрланмоқда. Юбилей БХРда Совет Иттифоқи билан дўстлик ва ҳамкорликни мустаҳкамлаш белгиси остида нишонланади. СССРнинг 50 йиллигига бағишланган декада, «СССР 50 йиллиги» викторина конкурси каби умуммиллий тадбирлардан ташқари округлар, шаҳарлар ва қишлоқлар, айрим корхоналар ўзларининг байрам олди программасини тайёрламоқда.

Болгария нефть химияси гиганти Бургас комбинати коллективи байрамга тайёрланмоқда. Комбинат заводларида коммунизм қурилишида совет халқининг эришган муваффақиятлари тўғрисида, КПСС XXIV съезди қарорлари қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисида, Болгариянинг нефть химияси саноатини яратишда СССРнинг қардошларча ёрдами тўғрисида ҳикоя қилувчи китоблар кўплаб тарқатилмоқда.

◆ БРАТИСЛАВА. Бу ерда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишлаб совет ижтимоий-сиёсий асарлари виставкаси очилди. Виставкага мингдан ортиқ китоблар, шу жумладан В. И. Лениннинг СССР ва чет мамлакатлар халқлари тилида нашр этилган асарлари, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг босиб ўтган шонли йўли, КПСС XXIV съезди тўғрисидаги материаллари қўйилган.

◆ УЛАН-БАТОР. Монгол халқи Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини социалистик интернационализм ва Совет Иттифоқи билан мустаҳкам қардошларча бирлик шиори остида нишонлашга тайёрланмоқда.

Саноат корхоналарида, муассасалар ва олий ўқув юртларида социализм қурилишида Монголия меҳнаткашларига бевосита кўмаклашаётган совет мутахассислари иштирокида йиғилишлар ва дўстлик кечалари ўтказилмоқда. (ТАСС).

ШОНЛИ САНА

Бу йил бутун жаҳон халқлари муҳим сана — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигини кенг нишонламоқдалар. СССРнинг ташкил этилиши давримизнинг жуда муҳим воқеаси бўлди. Советлар мамлакати мисолида жаҳон халқи улуғ Ленин таълимоти билан қуролланган давлат ва партиянинг миллий масалани нақадар тўғри ҳал этганлигини яққол кўрдилар.

Совет кишилари ва барча жаҳон прогрессив жамоатчилиги билан бир қаторда болгар халқи ҳам ана шу шонли санани муносиб кутиб олишга тайёрланмоқда. 1922 йилда, Совет Иттифоқи тузилганлиги эълон қилинган пайтдаёқ, бизнинг халқимиз бу хабарни зўр қувонч билан кутиб олган эди.

Шу йилнинг апрель ойида Болгария Компартияси Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини байрам қилиш тўғрисида махсус қарор қабул этган эди. Бу қарорда бизнинг партия ва жамоат ташкилотларимиз ва ижодий союзларимиз амалга ошириши лозим бўлган қатор тадбирлар белгилаб берилди.

Биз ленинча миллий сиёсат туфайли эришилган ютуқларни кенг пропаганда қилишга алоҳида эътибор бераётирмиз. Чунки ана шу сиёсат туфайлигина инсоният тарихида илк бор кўплаб миллатларнинг чинакам қардошлигига асосланган давлат тузилган эди. Бу сиёсат социалистик миллатларнинг равнақ топишини таъминлайди ва келажакда барча халқлар учун намуна бўлиб хизмат қилади. Совет кишиларининг коммунизм қуришда эришган улкан ютуқларини кенг пропаганда қилиш, социалистик мамлакатлар учун катта аҳамиятга эгадир. Биз ўзимизнинг кундалик пропагандистик ишларимизда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг марксча-ленинча принципларининг софлиги, жаҳон коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг бирлиги учун курашдаги тарихий ролини тўларoқ акс эттиришга ҳаракат қилаётирмиз.

Совет ташқи сиёсатининг характерли хусусияти бўлган интернационализм КПСС XXIV съезди қарорларида аниқ таърифлаб берилган. Совет Иттифоқининг бошқа социалистик ҳамдўстликдаги мамлакатлар билан ўзаро муносабатлари худди ана шу принциплар асосига қурилгандир. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг аъзолари бўлган давлатларнинг фаолияти бунинг ёрқин далилидир.

Мамлакатимизда СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигини байрам қилиш Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар билан дўстлик ва ҳамкорликни, жаҳон социалистик системасининг қудрати ва бирлигини янада мустаҳкамлаш белгиси остида ўтказилади. СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланиб 5 дан 15 декабргача ўтадиган декада юбилей тантаналарининг чўққиси бўлади. Бутун мамлакатда — шаҳар ва қишлоқларда, корхона ва қурилишларда, муассаса ва маданият саройларида тантанали йиғилишлар, илмий сессиялар, семинарлар ташкил этилади, фильмлар кўрсатилади, радио эшиттиришлар, адабий музикали кечалар, кўргазмалар, болгар — совет дўстлиги слётлари ўтказилади. Лекциялар ўқиш, илмий сессиялар ва ижодий кечаларда қатнашиш учун Болгария Халқ Республикасига таниқли совет фан ва маданият арбоблари таклиф этилган.

Бутун Болгария халқи коммунизм қураётган Советлар мамлакатининг 50 йиллик байрамини тантанали равишда нишонлайди.

Цола ДРАГОЙЧЕВА,
Болгария Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, болгар-совет дўстлиги умумхалқ комитетининг раиси.

ЖАҲОН ТИНЧЛИК КЕНГАШИНИНГ БАЁНОТИ

ХЕЛЬСИНКИ, 28 сентябрь. (ТАСС). Жаҳон Тинчлик Кенгаши Жанубий Вьетнам Муваққат Революцион ҳукумати ҳамда Вьетнам Демократик Республикасининг яқинда қилган таклифларини Вьетнам ва Ҳинди-Хитой халқларининг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини таъминлаш ва тинчлик йўлида қўйган янги муҳим қадами, деб баҳо берди. Жаҳон Тинчлик Кенгаши секретариатининг бу ерда 27 сентябрда тарқатилган баёнотида мазкур таклифларда урушнинг дарҳол тўхтатилишига эришиш мумкин бўлган шартлар тамомила аниқ баён қилинганлиги уқтириб ўтилади. Жанубий Вьетнам Республикаси Муваққат Революцион ҳукумати ва Вьетнам Демократик Республикаси шу пухта ишлаб чиқилган таклифлар бундан илгариги таклифлар сингари улар барча халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини ҳурмат қилиш негизида тинчликка эришишга бўлган мустаҳкам иродаси ва азму-қарорини ифодалаганлигини яна исбот этмоқда.

ТЕРРОРЧИЛАР ҚУРОЛЛАНМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). Дунёнинг кўпгина мамлакатларидаги террорчи сионист ташкилотлар кейинги вақтларда Исроилдан анча қурол-яроғ олдилар, деб хабар беради «Нью-Йорк таймс» газетаси. Исроил полиция маъмурларининг вакили Моше Кап террористик кампаниялар ўтказиш учун чет элларга самолётларда қурол-яроғлар юборилганлигини тасдиқлади, — деб ёзади газета. Полиция, шунингдек АҚШда урушқоқ сионист ташкилот «Яҳудийларни ҳимоя қилиш иттифоқи»га самолётларда ҳар хил коммерсия юклари ниқоби остида пулемётлар, гранаталар, ўқ-дорилар юборилганлигини эътироф этди. Фаластин аҳолисини қувғин қилиш ва қиришда кўп марталаб қатнашган террорчи сионист ташкилот «Иргун Цвей леуми» қурол-яроғ етказиб бераётган асосий ташкилотдир. Газета Исроил маъмурлари бу жиноий ишдан хабардор бўлсалар ҳам, лекин атайлаб хомийлик қилмоқдалар, деб ҳисоблайди.

СПОРТ ХАБАРЛАР

ТОШКЕНТЛИК РЕКОРДЧИ

Ўзбекистон вакили Г. Вождаева енгил атлетикадан ўсмирлар ҳамда қизлар ўртасида спартакчилар кўнгилли спорт жамияти марказий совети биринчилиги мусобақаларида рекорд натижага эришди. Тошкентлик қизимиз 200 метрга ғовлар оша югуришга 28,5 секунд сарфлади. Нальчик шаҳрида ўтказилган енгил атлетикачилар мусобақасида бу кўрсаткич рекорд саналди.

ШОХСУПАДА УЧ МАРТА

Фрунзе шаҳрида велосипеднинг трек туридан Ўзбекистон шахсий-команда чемпионати бўлди. Унда республика кўнгилли спорт жамиятлари ва идоралар марказий советларининг юздан ортиқ кучли велосипедчиси иштирок этди. Тошкент шаҳрининг вакили спартакчи Л. Маркелова фахрий шохсупага кетма-кет уч марта кўтарилиш шарафига муяссар бўлди. У уч километрлик шахсий пойгада, 500 метрга гитда, юриб туриб 200 метрга спринт пойгасида биринчи ўринларни олди.

Беш кун давом этган бу мусобақада «Спартак» кўнгилли спорт жамияти велосипедчилари 430 очко тўпладилар ва умумкоманда ҳисобида биринчиликни қўлга киритдилар. Динамочилар иккинчи ўринни, «Буревестник» командаси вакиллари учинчи ўринни эгалладилар.

С. ДАВИДОВ—ЧЕМПИОН

Тошкентда бир неча кун давом этган халқаро шашка мусобақалари Ўзбекистон XVI чемпионати номи билан ўтди. Дастлабки турданоқ пешқадамликни эгаллаган шашкачилар чемпионат охирида ҳам совриндор ўринларни олдилар. Республикамиз областлари, Қорақалпоғистон АССР ва Тошкент шаҳридан энг кучли 16 шашкачи иштирок этган чемпионатда халқаро спорт мастери С. Давидов 15 имкониятдан 13,5 очко жамғариб, республика чемпиони бўлди. Навбатдаги ўринлар республиканинг собиқ чемпиони спорт мастери С. Гуляев, спорт мастери В. Александровга насиб қилди.

«ПАХТАКОР» ИТАЛИЯДА

«Пахтакор» командамиз Италияда «Рома» (Рим) командаси билан ўйин ўтказди. Италия Компартиясининг Марказий органи «Унита» газетаси умуммиллий байрами шарафига бўлган ана шу футбол учрашуви 1:1 ҳисобида тугади. Тўпларни италиялик Муйезан билан пахтакорчи Федоров киритди. Ўзбекистон футболчилари кечроқ қайтишлари муносабати билан биринчи лига командалари даврасидаги мусобақаларни 4 октябрдан давом эттирадилар. Командамиз Донецк кончилари меҳмони бўлишади.

НОЗИК ҲИСОБЛАР

Канаданинг профессионал хоккейчилари ўтган куни Москвада СССР терма командаси билан ўтказган ўйинда 6:5 ҳисоби қайд қилинди. Ўйин ниҳоятда шиддатли ўтди. Олдин ташаббусни қўлга олиб турган совет хоккейчилари учрашувнинг сўнгги минутларида имкониятни бой бериб қўйишди. Шу тариқа Канада ва СССРда ўтказилган 8 учрашувнинг 4 тасида канадалик спортчилар ғолиб келдилар, уч марта мағлубиятга учрадилар ва бир ўйинда битимга келишдилар.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республиканинг ҳамма районларида ҳаво очиқ келади. Шарқ томондан секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади. 29-30 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво очиқ бўлиб, кучсиз шамол эсади. Ҳарорат кундузи 30-32, кечаси 11-13 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

2 ОКТЯБРЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — Бадиий фильм. 14.05 — Концерт. 14.30—Ҳужжатли фильмлар. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.30 — МОСКВА. Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи. **Тува АССР.** 19.00 — ТОШКЕНТ. Телефильм. 19.15 — Оламда нима гап? 19.45—Ўн минут музика, 19.55 — Ахборот. 20.10 — Телефильм. 21.00 — Ахборот. 21.15 — Халқ ҳофизлари концерти, 22.00 — «Вақт». 22.30 — Ёшлик денгизи (телеспектакль). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 17.50 — МОСКВА. 17.55 — Янгиликлар 18.00 — «КОСТЁР». 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.50 — Врач маслаҳати. 19.00 — МОСКВА. 19.55 — Шоира Татьяна Тэссинг чиқиши. 20.15—Жаҳон халқларининг ижоди. 20.45 **Плюшчихадаги уч терак** (бадиий фильм), 22.00 — Телефильм. 22.30 — Хоккей: ЦСКА — «Крылья Советов». УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 18.00 — ДУШАНБА.

3 ОКТЯБРЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 12.35 — Янгиликлар. 12.45 — «Костёр». 13.15 — Беш йилликнинг иккинчи йили. 13.45—Концерт, 14.15 — Спектакль. 17.55 —ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм, 18.20 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 19.00 — Ўн саккизлар интервьюси, 19.40 — Ахборот. 20.00 — Халқаро панорама (Москва). 20.30 — **«Нозиеъмат бунёдкори»**, 20.55 — Ўн минут музика, 21.05 — Ахборот. 21.20 — **Қалб қўшиғи** (телеспектакль), 22.00 — «Вақт». 22.30 — Лайло Шарипова куйлайди. 23.15 — **Тўда** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 12.00 — **Монахни қўлга тушириш** (бадиий фильм). 18.00 — МОСКВА. 20.00 — ТОШКЕНТ. 20.15 — Реклама ва эълонлар, 20.30 — МОСКВА. 20.50 **Дала мавсуми** (бадиий фильм), 22.00 — Спорт. 22.30 — Концерт. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 20.10 — Тошкент янгиликлари, 20.30 — **Махсус танга** (бадиий фильм), 21.05 — Фильм-концерт, 21.30 — **Алдар Кўса** (бадиий фильм).

4 ОКТЯБРЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.50 «Ёш куч». 18.30 — Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи. **Аджария АССР.** (Москва). 19.00 —**Силтов** (бадиий фильм). 19.40 — Аҳолига граждан мудофааси ҳақида, 20.00 Ахборот, 20.15 — Ҳаваскорлар концерти, 20.45 — Ахборот. 21.00 Пахта далаларидан дараклар, 21.15 — Концерт, 22.00 — «Вақт» 22.30 **Шоҳ Эдип** (телефильм-спектакль). 23.50 — Фильм-концерт. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари. 17.35 — МОСКВА. 17.40 — Янгиликлар. 17.45— Фан оламида. 18.00 — Ўқувчилар учун кўрсатув. 18.30 — Кинофильм. 19.00 — Балет ҳақида. 20.05 — Беш йилликнинг ҳар бир дақиқасини қадрланг. 20.20 — **Артур Беккер** (бадиий фильмнинг 1- серияси). 22.00 — Ҳужжатли фильм, 22.30 — Концерт, 23.40 — Спорт кундалиги. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 20.40 — **Малика тахти** (телефильм). 21.35 — Тошкент янгиликлари, 21.55 — Телеспектакль.

5 ОКТЯБРЬ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм. 18.20 — Музикали кўрсатув, 19.10 — Аҳолига кўплаб товарлар. 19.45 — Ахборот, 20.00 —Миллионлар деҳинча университети. (Москва). 20.45 — Ахборот. 20.55 — Ўн минут музика, 21.05— Пахта далаларидан дараклар, 21.20 — Концерт, 22.00 «Вақт», 22.30 — «Зангори экран»да учрашувлар. Академик И. К. Мусабоевнинг чиқиши. 22.50 — **Россия қалби** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Бадиий фильм. 18.10 — МОСКВА. 18.15 — Янгиликлар, 18.20 — Мультфильмлар. 18.50 — ГДР телестудияси кўрсатади. 20.00 — ТОШКЕНТ: Катта имтиҳон олдидан, 20.35 — МОСКВА. **Артур Беккер** (бадиий фильмнинг 2-серияси), 22.00 — **Келинкуёвлар** (оперетта). 22.30 — Оқшом куйлари, 23.30 — **Хоккей:** СКА (Ленинград) — ЦСКА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 19.40 — **Ёввойи асал** (бадиий фильм), 21.10 — Тошкент янгиликлари, 21.30 — **Фильм-концерт**, 21.50 — Телеспектакль.

6 ОКТЯБРЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30— МОСКВА. 17,55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Мультфильм. 18.10—Телеқўғирчоқ театри, 18.40 — Ҳужжатли фильм, 19.00 — Ахборот, 19.15 — Чолғу куйларидан концерт. 19.45 — Ахборот, 20.00 — МОСКВА. Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи. **Молдавия ССР.** 22.00— «Вақт», 22.30 — **Футбол:** «Спартак» —«Динамо» (Москва). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.30 — ТОШКЕНТ. Кинофильм. 11.50 — **Эртага — учинчи апрель** (бадиий фильм). 18.00— МОСКВА. 18.05 — Янгиликлар, 18.10 — Мультфильм. 18.30 — Онла шарафи, 19.00 — «Қўшиқ-72», 19.15 — Бир актёр театри. 20.00— ТОШКЕНТ. Қардош халқлар адабиёти. Максим Танк. 20.50 —Физкультура ва спорт 21.10 — Тўйларимиз ҳақида ўйларимиз. 21.40 — Машина терими илғорларига тенглашинг, 22.00 — Мақомлардан парчалар, 23.00 — Бадиий фильм. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 20.00 — ТОШКЕНТ, 20.40 — Тошкент янгиликлари, 21.00 — Тўлқинда — «02». 21.30 — **Республика хазинаси** (бадиий фильм).

7 ОКТЯБРЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.45 — ТОШКЕНТ. 9.50 — Янгиликлар. 10.00 — Ҳужжатли фильм, 10.20— Концерт 11.00 — МОСКВА. 18.00— ТОШКЕНТ. 18.05 — Дўстлик ҳамма нарсадан қиммат, 18.45 — Ахборот, 19.00 — Ёзувчилар — пахтакорларга, 19.30 — Ўн минут музика, 19.40 — Эртага Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик ходимлари куни, 20.40 — Ахборот, 21.00 — **Оламга саёҳат.** 22.00 — «Вақт» 22.30 — Студентлик олтин даврим, 23.30— Музикали кўрсатув. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 10.10 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 18.00 — Москва. Хоккей: «Спартак»—«Крылья Советов» 20.20 — **Артур Беккер** (бадиий фильмнинг 3- серияси). 22.00 — ТОШКЕНТ. Врач маслаҳати, 22.15 — Реклама. 23.30 —МОСКВА. УЧИНЧИ ПРОГРАММА, 18.00 — ДУШАНБА.

8 ОКТЯБРЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 9.55 — ТОШКЕНТ. 10.00 — Янгиликлар, 10.10 — Эртак кетидан эртак, 11.00 — МОСКВА. 16.55 — ТОШКЕНТ. 17.00 — Киновикторина, 17.50 — Кинофильм. 18.25 — Ахборот, 18.40 — ҳужжатли фильм, 19.00— Кинопублицист экрани, 20.05—Ўн минут музика, 20.15 — Америка сайлов олдида (Москва), 20.45 — Ахборот. 21.05 — Ҳинд кинофильмларидан куйлар, 22.00 — «Вақт», 22.30—**«Олтин водий»**, 23.50 — Телеспектакль. ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 9.30 — ТОШКЕНТ. Ўқув кўрсатувлари, 16.55 — МОСКВА. **Арафа** (бадиий фильм), 18.20 — **Киносаёҳатчилар клуби**, 19.20 — Цирк чироқлари ёнганда, 20.15 — Тўлқинда — «01» (Тошкент), 20.45 — **Дон Кихот болалари** (бадиий фильм), 22.00 — Телефильм, 22.30 — Музикали кўрсатув, 23.35 — Ватанимизнинг манзаралари. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 16.55 — ФРУНЗЕ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.00—ТОШКЕНТ. 10.10 — Янгиликлар, 10.20—**Телеминиатюралар** 11.00—МОСКВА. 17.20—ТОШКЕНТ. 17.25—Мультфильм, 17.45—Музикали кўрсатув. 18.25 — Фильм-концерт, 19.55—Ахборот. 19.10— **Фавқулодда комиссар** (бадиий фильм), 20.40—**Оталар сўзи — ақлнинг кўзи.** 21.40—Ахборот. 22.00— Телефестиваль **Қашқадарё области.** Биринчи кўрсатув. 23.00 — МОСКВА. 23.30—**Хоккей.** ЧССР— КАНАДА.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

9.40 — ТОШКЕНТ. 9.45 — **Қишлоқ муаллимаси** (бадиий фильм), 11.30 — Ўқув кўрсатувлари 12.00 — Телефильм, 12.25 — Ўқув кўрсатувлари. 13.00 — Кўча ҳаракати хавфсизлиги учун, 17.20 — МОСКВА. 23.00 — ТОШКЕНТ, **«Уруш ва тинчлик»** (бадиий фильмнинг 3-серияси).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 30/IX да **Майсаранинг иши**, 1/X да **Этик кийган мушук** (кундузи), **Золушка** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 1/X да **Ой тутилган тунда.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва Давлат цирки артистларининг гастроллари** (кеч соат 8 да). Шанба кунлари: кундуз соат 3 да ва кеч 6 да: якшанба кунлари: кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да томоша кўрсатилади.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Рус даласи — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), «СПУТНИК» (кундуз соат 11, 3 кеч 7 ва 9 да).

Менинг сўнгги тангоим — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Кўланка — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Эрнак ва аёл — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қиз-Жибек — САНЪАТ САРОЙИ, (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» кеч соат 8.45 минутда).

Кашмирдаги севги (2 серия) — «КУКЧА» (кундуз ва кечқурун).

Лочин изидан; Оқ бўрилар — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Анжелика ва қирол; Анжелика—фаришталар маликаси — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Асовга тушов — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР эълонлар—338142 коммутатор — 330249 дан 330258 гача.
Б.—230. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 02612.